

DHK - Geografija
Per III
B 21
GEOGR. OBZORNIK
/2003 2

91

49600010471, 1

UNIVERZA V LUBLJANI - FF

COBISS

GRAFSKI OBZORNIK

LETO 2003 LETNIK 49

1

GEOGRAFSKI OBZORNIK**Strokovna revija za popularizacijo geografije**

Izdajatelj Zveza geografskih
društev Slovenije

Naslov Aškerčeva 2
1000 Ljubljana
Slovenija

Za izdajatelja Milan Orožen Adamič

Glavni, odgovorni in tehnični urednik Dejan Cigale

Uredniški odbor Valentina Brečko, Karmen Cunder, Drago Kladnik,
Miha Pavšek, Tatjana Resnik Planinc, Maja Topole, Ana Vovk Korže

Upravnik Damir Josipovič

Prelom SYNCOMP d. o. o.

Tiskar SYNCOMP d. o. o.

Izhajanje Četrtno Quarterly

Finančna podpora Ministrstvo za
šolstvo in šport Ministry of
Education and Sports

Cena 590,00 SIT 4,00 USD

Žiro račun APP Nova ljubljanska banka
50100-678-44109 50100-620-133 7383-20885/0

Naklada 1200 izvodov 1200 copies Number of copies printed

GEOGRAPHIC HORIZON**Professional Review for Popularization of Geography**

Association of the Geographical
Societies of Slovenia Publisher

Aškerčeva 2 Address
1000 Ljubljana
Slovenia

For the Publisher

Chief, Responsible and Technical Editor

Editorial Board

Administrator

Typesetting

Printer

Frequency

Financial Support

Price

Bank Account

Number of copies printed

STROKOVNI ČLANKI

3

PROFESSIONAL ARTICLES

Igor Fabjan

Singapur – sodobno mesto in istoimenska država 3 Singapore – A Modern City and the State of the Same Name

Andreja Gumilar

Korzika – gorati sredozemski otok 11 Corsica – a mountainous island in the Mediterranean

Klemen Prah

Fenofaza brstenja kot pokazatelj 17 Phenological Stage of Budding as an Indicator
podnebnih značilnosti pokrajine of the Climatic Characteristics of a Region

DOGODKI, OCENE, DRUŠTVA

23

EVENTS, REVIEWS, SOCIETIES

Vsak avtor je v celoti odgovoren za prispevek.

Each author is fully responsible for the task.

NASLOVNICA**FRONT PAGE**

Mesto Calvi na severozahodni obali Korzike s svojo marino
(foto: Andreja Gumilar).

City of Calvi on the north-western coast of Corsica and its ma-
rina (photo: Andreja Gumilar).

ISSN 0016-7274

SINGAPUR – SODOBNO MESTO IN ISTOIMENSKA DRŽAVA

Igor Fabjan

UDK: 913(592.3)

COBISS: 1.05

IZVLEČEK

Singapur – sodobno mesto in istoimenska država

Nekdanji z ribiči naseljen močvirni otok je v nekaj desetletjih postal eno od najpomembnejših gospodarskih središč v Aziji. Moderno vele mesto je že na prvi pogled neverjetno urejeno in čisto, kar je nenavadno za ta konec sveta. Domačini, večinoma kitajskega rodu, se ponajbolj s solidnim življenjskim standardom in socialno varnostjo. Singapur je nekoč veljal za nakupovalni paradiz. Ponudba je še vedno na zavirljivi ravni, vendar cene niso več tako zelo ugodne. Še vedno pa so dovolj nizke, da neštete trgovine vsako leto privabijo veliko tujcev.

KLJUČNE BESEDE

Jugovzhodna Azija, Malajski polotok, Singapur, regionalna geografija

ABSTRACT

Singapore – A Modern City and the State of the Same Name

In a few decades, a former marshy island inhabited with fishermen grew into one of the most important economic centres in Asia. It is clear at first sight that this modern metropolis is amazingly well organized and clean, which is unusual for this part of the world. The locals, mainly Chinese people, have a decent standard of living and solid social security. Times ago, Singapore was famous as a shopping paradise. The offer is still at a remarkable level there, though the prices are no longer so very favourable. But they are still low enough, so that great numbers of foreigners are attracted by innumerable shops every year.

KEY WORDS

South-East Asia, Malayan Peninsula, Singapore, regional geography

AVTOR

Igor Fabjan

Naziv: univerzitetni diplomirani organizator dela
Naslov: Šarhova 34, 1000 Ljubljana, Slovenija
Telefon: +386 (0)1 53 4 33 91
E-pošta: ifabjan@yahoo.com

Singapur je ena od najbolj nenavadnih držav na svetu. Mnogi tujci ga spoznajo bolj mimogrede, saj prav prek njega potekajo številne letalske povezave med Evropo in Avstralijo ter Evropo in mnogimi azijskimi državami. Tujca, ki pričakuje kaotičnost azijskih mest, najprej presenetita urejenost in čistoča na vsakem koraku. V mestu je na prvi pogled opazna dediščina Angležev, pa naj si gre za jezik, saj je angleščina v Singapurju prevladujoča oblika sporazumevanja, ali pa za disciplino pred poštnimi in bančnimi okenci, pri vstopanju v mestni avtobus ali v vrsti za taksi. Med mestna prometna sredstva spadajo tudi rdeči nadstropni avtobusi, kakršne poznamo iz Londona in drugih večjih angleških mest.

Glavno mesto Singapur je obenem tudi edino mesto te male istoimenske države s 682,3 km², ki poleg glavnega otoka obsega še okoli petdeset manjših otočkov. Večji del glavnega otoka je raven, z neizrazitimi vzpetinami, med katerimi je najvišja Bukit Timah visoka samo 177 m. Večji del otoka je urbaniziran in le manjši del je še močvirnat, porasel z mangrovami ob obali in ostanki tropskega gozda v notranjosti. Na otoku je nekaj manjših vodotokov in podzemnih vodnih virov. Večino vode za oskrbo prebivalstva dobivajo iz sosednje Malezije. Podnebje je ekvatorialno z visoko zračno vlažnostjo in z več kot 2500 mm padavin na leto. Povprečna januarska temperatura je 26 °C, julijska pa le stopinjo višja. Deževna doba traja od novembra do januarja.

Na majhnem prostoru živi dobre štiri milijone ljudi (4.131.000), kar pomeni, da je Singapur tudi ena izmed najgostejše naseljenih držav sveta. Med prebivalci je večina kitajskega porekla, kakšnih 15 % je Malajcev in okrog 6 % Indijcev. Slednji so prišli sem z angleškimi kolonizatorji, ki so za nasade kavčuka in čaja potrebovali izurjene delavce. Zaradi raznovrstne sestave prebivalstva je v Singapurju več uradnih jezikov: mandarinska kitajščina, malajščina, tamilščina in angleščina, ki ima največkrat tudi vlogo povezovalnega jezika. Poleg tega je tudi upravni in trgovski jezik. Osnovnošolsko izobraževanje je brezplačno, stopnja pismenosti (93,2 %) pa med najvišjimi v Aziji.

Sodobno velenje mesto je eno samo veliko poslovnostno središče in nakupovalni center. Žal nakupovanje v obljubljeni deželi ni nič kaj prijetno in še zdaleč ne tako zelo poceni, kot nekoč. Trgovci so silno prijazni le v primeru, če se jim obeta dobra kupčija, za bolj varčne kupce pa nimajo posluha. Barantanje za ceno je marsikje še vedno pravilo številka ena. Pri nakupih je potrebna previdnost, saj cene tudi v razkošnih nakupovalnih središčih navadno niso fiksne, zato je pametno vedeti, kakšne so cene v Evropi. Spretni trgovci so se pripravljani pogajati tako za kos obleke kot tudi za drago tehnično opremo!

V mestu domačine in tujce na vsakem koraku spremljajo opozorilne table z zagroženimi visokimi kaznimi za raznorazne prekrške. Kazen je potrebno plačati na primer, če vas dobijo z malico v bleščeče urejenem metroju, drastično se kaznuje kajenje v javnih prostorih, svarilom pa ni mogoče uiti niti v javnih straniščih, kjer vas lahko kaznujejo, če ne potegnate vode po opravljeni potrebi! Kljub neobičajnim prepovedim kazni še zdaleč niso simbolične, saj pravi-

loma znašajo vsaj 50.000 SIT! Kršitelje čaka tudi vzgojna kazen, ki predvideva nekajdnevno čiščenje okolice, kar je okusilo že več sto domačinov. Tovrstni kazni se lahko izognejo le s plačilom globe ali pa morajo nekaj dni prebiti v zaporu, čeprav se sliši nenavadno, na primer zaradi malomarno odvrženega papirja. Oblast bje pravo vojno tudi z žvečilnimi gumiji, katerih prodaja je v državi prepovedana. Tudi v boju z resnejšimi prestopniki so precej uspešni, saj stopnja kriminala v zadnjih desetih letih vztrajno nazaduje.

Na svojstven način se Singapurci bojujejo tudi proti pločevinasti gneči na mestnih ulicah. V času največjih prometnih konic je potrebno za vožnjo v strogem središču mesta plačati določeno pristojbino. Plačila so oproščeni le tisti, ki imajo polno zaseden avto oziroma se v njem peljejo vsaj štirje potniki. Zato so pred vstopom v mestno središče uredili nekakšna postajališča, kjer vozniki čakajo someščane, ki so namenjeni na isti konec mesta in jim zapolnijo prazne sedeže. Promet skušajo omejiti tudi z visokimi

Slika 1: Lev z ribjim telesom je simbol mesta – države, čeprav levi na otoku nikoli niso živeli (foto: Igor Fabjan).

cenami avtomobilov, za njihov nakup pa je potrebno pridobiti posebno dovolilnico.

Močvirni otok na koncu Malajskega polotoka so vse do 19. stoletja naseljevali samo ribiči in pirati. Šele s prihodom Thomasa Stamforda Rafflesa, odposlanca britanske Vzhodnoindijske družbe, so se začele dogajati velike spremembe. Po njegovi zaslugi so Britanci v dogovoru s sultanom malajske države Johor tu ustanovili pristanišče in trgovsko postojanko. Od leta 1826 dalje je bil Singapur del britanske kronske kolonije in kmalu je postal pomembno središče za izvoz lesa in kavčuka. Pred 2. svetovno vojno so Britanci na otoku uredili svoje glavno pomorsko in zračno oporišče za Daljni vzhod. Vendar so domnevno neosvojljivo trdnjavo zavzeli Japonci in jo obdržali do konca vojne leta 1945. Japonci so otok osvojili zlahka, saj so Britanci pričakovali napad z morja, sovražnik pa jih je presenetil z druge, nebranjene kopenske strani. Leta 1946 je postal Singapur samostojna kronska kolonija, leta 1959 pa avtonomna država. Štiri leta pozneje je bila

ustanovljena samostojna država Malezija, ki je vključevala tudi Singapur. Singapur z večino kitajskega prebivalstva s takšno federacijo ni bil zadovoljen, zato je na obojestransko zadovoljstvo leta 1965 državnica dobila želeno samostojnost znotraj Britanske skupnosti narodov. Po zaslugi ambicioznega vladnega programa se je, praktično brez rudnih bogastev in z veliko začetno stopnjo brezposelnosti, začel hiter gospodarski vzpon. Že konec sedemdesetih let prejšnjega stoletja je postal Singapur druga najperspektivnejša azijska država in vzoren model za dežele v razvoju. Davčne olajšave in politična ter socialna stabilnost so pritegnile številna tuja podjetja in kapital, s pomočjo katerega so nastajala nujno potrebna nova delovna mesta. Veliko so vlagali v elektronsko industrijo in tako je zaradi konkurenčnih cen ter kakovosti dela Singapur postal ena od vodilnih držav na tem področju. Vzporedno z razvojem industrije se je razvil tudi v eno od glavnih mednarodnih finančnih središč.

Slika 2: Mesto je eno najmodernejših na svetu, o čemer pričajo tudi številni nebotičniki (foto: Igor Fabjan).

Slika 3: Singapur ponoči (foto: Igor Fabjan).

Po zaslugi vlade, ki precej strogo nadzoruje javno in tudi zasebno življenje svojih državljanov, je država postala nekakšna azijska Švica, tako po dohodkih kot po že skoraj brezhibni urejenosti glavnega mesta in okoliških spalnih naselij. Singapur je danes eno od najpomembnejših križišč v Aziji, njegovo veliko пристanišče pa velja za tretje najpomembnejše na svetu; predstavlja osrednjo oskrbovalno cono za ves jugovzhodni del azijske celine. V pristanišču vsak dan pristane več kot petdeset velikih ladij. Pristanišče je med najučinkovitejšimi na svetu, saj ima na voljo več kot osemdeset žerjavov, ki noč in dan raztovarjajo velike zabojnike z raznovrstnim blagom. Pozornost vzbujajoče je tudi veliko sodobno letališče, eno najpomembnejših letalskih križišč med Evropo, Azijo, Avstralijo in Pacifikom. Singapur se razvija tudi v pomembno telekomunikacijsko križišče, ki s svetom komunicira prek satelitov, nameščenih nad Tihim oceanom. Razmišljajo tudi o kabelski povezavi. Gospodarstvo temelji predvsem na trgovini, bančništvu, lahki in predelovalni industriji

ter turizmu. Poljedelstvo in živinoreja sta skromna in še zdaleč ne zadoščata potrebam prebivalstva. Kljub temu je Singapur med večjimi svetovnimi izvozniki orhidej in drugega tropskega cvetja ter akvarijskih rib.

Stopnja brezposelnosti je le 2,6 %. Dela je dovolj za vse, ki le hočejo delati! Za težka in umazana dela, ki jih Singapurci nočejo več opravljati, zaposlujejo delavce iz sosednjih držav. Za razliko od drugih azijskih dežel je tukajšnja kontrola rojstev še preveč uspešna in število rojstev že vrsto let nazaduje. Geslo »dva sta dovolj« se je tako močno zakoreninilo, da morajo oblasti izobražene ženske, ki si želijo ustvariti kariero, celo prepričevati, naj se vendarle odločijo za rojstvo otrok. Tudi pričakovana življenjska doba je višja kot v sosednjih državah. Za moške je 76,4 leta in za ženske 80,4 leta.

Visoke stanovanjske zgradbe, ki v svetu dobivajo negativen prizvok, so v Singapurju še vedno priljubljene, verjetno tudi zaradi omejenega prostora. Kljub visokim cenam stanovanj ima večina državljanov stanovanjske enote,

v katerih prebivajo, v lasti. To jim omogočata sistem državnih subvencij in namensko varčevanje, v katerega se morajo obvezno vključiti vsi zaposleni. Ti s svojimi dohodki kljub sorazmerno dobremu zaslužku za ta del Azije skrbno ravnaajo. Vsem zaposlenim pri izplačilu odbijejo 20 % denarja, ki se zakonsko določeno vloga v pokojninski sklad. Tega vodijo racionalni ekonomski strategiji, ki z razpršenostjo naložb skrbijo za njegovo varnost.

Vlada si na vso moč prizadeva, da bi uredila sleherni kotic malega otoka. To ji kar lepo uspeva, saj stekleni nebotičniki in velika nakupovalna središča vztrajno izpodrivajo starejše hiše. Tako počasi izginjajo tradicionalne etnične četrti. Še vedno je ohranjen del stare indijske četrti, kjer je še mogoče kupiti sari in si privoščiti vegetarijansko hrano. Tu so tudi najcenejše trgovine, kjer pogosto nakupujejo tudi vzneseni kupci iz nekdanjih vzhodnoevropskih socialistič-

nih držav. Nedaleč je muslimanski predel s stojnicami, ki pričarajo vzdušje arabskih dežel. Najbolj zanimiva pa je stara kitajska četrt, kjer na ulicah še prevladuje utrip, značilen za južnoazijske dežele. Tipična kitajska hiša ima dve stanovanjski nadstropji, ki si ga praviloma delita vsaj dve družini. Spodnji prostor, obrnjen na ulico, je najpogostejše spremenjen v trgovino ali delavnico. Tukaj je še vedno najprimernejše prevozno sredstvo rikša, primerna tudi za nakupe na bližnjih tržnicah. Vendar so v Singapuru tudi rikše posodobljene, saj se mnoge ponašajo z glasnimi zvočniki in radiom, nekatere pa so okrašene s pisanimi lučmi, ki mimoidoče tudi ponoči vabijo na vožnjo. Stojnice in prenatrpane trgovine v kitajski četrti se kitijo s pisano opremo in pripomočki za kitajske templje. Tod je mogoče kupiti vse potrebno za posmrtno življenje, od papirnatega kolesa do avtomobila. Naprodaj so tudi kače, polži, ribe, žabe ... Najti je mogoče

Slika 4: Poleg angleščine so rdeči nadstropni avtobusi najbolj opazna dediščina nekdanjih kolonizatorjev Angležev (foto: Igor Fabjan).

Slika 5: V državi dokaj strpno živijo pripadniki različnih narodov in verstev, o čemer pričajo tudi različni templji (foto: Igor Fabjan).

Slika 6: Najcenejša, a zato nič manj okusna hrana je na voljo v preprostih »prehrambenih središčih« (foto: Igor Fabjan).

stoletna jajca in najrazličnejše kreme ter preparate tradicionalne kitajske medicine. Tudi različni umetniki, od rezbarjev do kaligrafov in lepopiscev, ki upodabljajo kitajske pisanice, tod še vedno služijo denar na tradicionalen način.

Singapur velja tudi za azijsko kulinarčno prestolnico. Toliko raznovrstnih jedi na tako majhnem prostoru je resnično težko najti kjerkoli drugje na svetu. Lahko si privoščiš francosko kuhinjo v mondeni restavraciji, kjer te pričakajo tudi pariške cene. Najbolj zanimive pa so preproste restavracije v nekakšnih prehrablenih centrih. Tu se je mogoče za majhen denar do sitega najesti. Majhne premične kuhinje, značilne za ulice azijskih mest, so v Singapurju pred leti posodobili. Postavili so jih pod velikanske strehe ali v pritličja večjih sodobnih stavb. Ker gostišč ne omejujejo stene, je prostor kljub tropskemu podnebjju dokaj zračen in je mogoče v njem z užitkom pojesti kosilo tudi brez sicer obveznih klimatskih naprav. Restavracijo tu sestavljajo kuhinja na štirih kvadrat-

nih metrih ter niz preprostih stolov in miz, ki so last vseh restavracij v prehrabnem centru. Izbira je res pestra, saj prav vsaka kuhinja ponuja kaj drugega. Nad takšnim načinom prehranjevanja se navdušujejo predvsem mladi in tisti s plitvejšimi žepi, pa tudi kak poslovnež rad zaide sem.

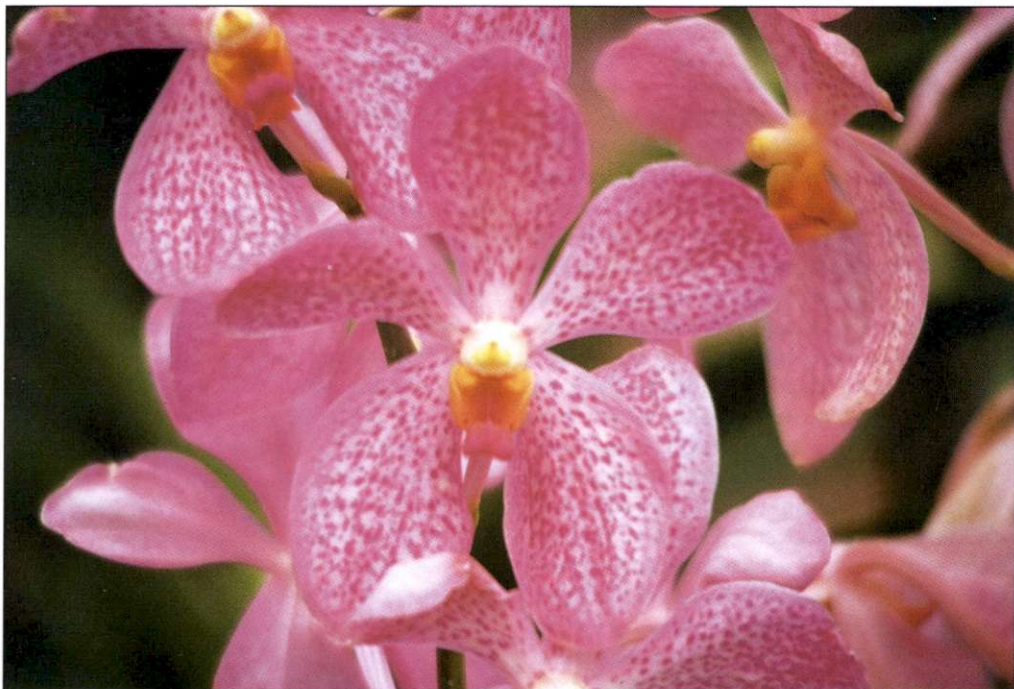
Čeprav se ne ponaša s posebnimi zanimivostmi, Singapur precej zasluži tudi s turizmom. Letno ga obišče 7,5 milijonov turistov, hoteli pa so zasedeni 76,3-odstotno. Še najbolj cveti nakupovalni turizem, saj so trgovine v Singapurju založene mnogo bolje kot v okoliških državah, pa tudi cene so konkurenčne. Nekateri tujci si vzamejo čas tudi za ogled mestne državnice. Iz kolonialnega obdobja se ni ohranilo prav veliko zgradb; še najbolj zanimiv je slovit hotel Raffles. Nekdaj je bil središče britanske vladajoče družbe in v njem je počitnice preživel tudi pisatelj Hemingway. Cene prenočišč so še vedno visoke, čeprav je v Singapurju mogoče najti tudi precej dražje hotele. Za več-

no obiskovalcev je razkošni hotel le turistična atrakcija. Hotelski bar je namreč dostopen vsem. Tam lahko gostje za šankom z nostalgijo v srcu srkajo singapur sling, priljubljen koktajl iz gina, češnjevega likerja in pomarančnega soka, po katerem so gostje radi segali že v kolonialnih časih.

V mestu so zanimivi tudi številni urejeni parki in botanični vrtovi, polni tropskega rastlinja. Mnogi tujci obiščejo bližnji otoček Sentosa, na katerega se je mogoče pripeljati z razgledno gondolsko kabino. Ponaša se z muzeji, ptičjim parkom, razglednim vlakom in urejenimi plažami. Med domačini je zelo priljubljen tudi živalski vrt, ki je eden najsodobnejših na svetu. Kjer je le mogoče, žičnate ograje nadomeščajo globoki jarki in lesene ograje. Strokovnjakom je uspelo ustvariti okolje, v katerem se človeku živali zagotovo ne zasmilijo, tako kot se dogaja v marsikaterem običajnem živalskem vrtu, polnem železnih rešetk in betona. Živalski vrt letno obišče več kot milijon ljudi, zato so ga povsem upravičeno že večkrat razglasili za poglavitno

singapursko turistično privlačno točko. K temu precej prispeva kolonija orangutanov, v družbi katerih si je v posebnem paviljonu mogoče omisliti zajtrk ali popoldanski čaj. Orangutanom je to početje že tako zelo prišlo v navedo, da se za mizo vedejo prav olikano.

V Singapurju je zaradi raznovrstnih etničnih skupin vse polno razkošnih praznovanj, parad in različnih ceremonij. Najveličastnejša tovrstna prireditev je pomladanski festival, ki obenem oznanja prihod novega leta. Glede na kitajski lunin koledar se začetek živopisnega festivala vsako leto spreminja. Tradicija petnajstdnevnega praznovanja izvira iz običajev starih kitajskih kmečkih družin. V tem času so kmetje za nekaj časa pustili delo in si privoščili zaslužen oddih. Življenje v Singapurju pa teče prehitro, da bi si ljudje takšno razkošje še lahko privoščili. Vseeno si vzamejo nekaj dni počitka, med katerim življenje v nakupovalnem in poslovnem delu mesta domala zamre. Takrat si ulice lastijo številni levji plesalci, ki so glavna zanimivost pisanih in ušesa parajočih parad.

Slika 7: Tropska klima omogoča rast številnim rastlinam (foto: Igor Fabjan).

Slika 8: Na ulicah je pogosto mogoče videti razne povorke in slavlja, saj je zaradi različnih verstev skoraj vsak mesec na vrsti kakšno praznovanje (foto: Igor Fabjan).

Tradicija plesalcev s slikovitimi levjimi maskami, ki spominjajo na zmaje, je povezana z legendo. Po njej naj bi v neki ribiški vasi začeli skrivnostno izginjati ljudje. Vaški modrec je domačinom kmalu odprl oči. Za izginotja je obdolžil velikansko pošast, katere vedenje je bilo odvisno od planetarnih ciklusov. Modrec je spoznal, da se pošast boji hrupa, svetlobe in rdeče barve. Revne ribiške hiše so čez noč odeli v rdeče barve, jih razsvetlili in zraven zganjali neznosen hrup; pošast je bila premagana in v čast na ta dogodek se vsako leto organizira hrupno praznovanje luninega novega leta.

Praznovanje doseže vrhunec s parado chingay, ki poteka na eni od najbolj prometnih ulic, imenovani Orchard road. Vsako leto je bolj razkošno in predstavlja zanimivo prireditev na prostem, v kateri ne manjka glasbe, plesov in akrobacij. Poleg domačinov v njej sodelujejo tudi skupine plesalcev z vseh koncev sveta. V tem času pride nasprotje med tradicionalnim in sodobnim še posebno do izraza.

Pisano slavlje s tradicionalnimi kostumi se ob spremljavi ognjemetov in petard dogaja pod visokimi nebotičniki in pred razkošnimi blagovnicami, kakršnih se ne bi sramovali v nobenem evropskem mestu. Le dan po končanem praznovanju si ulica spet nadene strogo posloven videz z zahodnjaško oblečenimi in na vse strani hitečimi domačini. Zato v Singapurju že dolgo ni več čuti pristnega azijskega vzdušja, saj je večina vrednot podrejena denarju in poslovnemu uspehu.

1. Rowthorn, C., Kerr, R. 2001: *Malaysia & Singapore & Brunei*. Lonely Planet.
2. Natek, K. in M. 1999: *Države sveta 2000*. Mladinska knjiga. Ljubljana.
3. Medmrežje: <http://www.singstat.gov.sg/keystats/keystats.html>. 10. 9. 2002.

KORZIKA – GORATI SREDOZEMSKI OTOK Andreja Gumilar

UDK: 913(449.45)

COBISS: 1.05

IZVLEČEK

Korzika – gorati sredozemski otok

Korzika je gorat sredozemski otok, ki pripada Franciji. Kontrastne naravne razmere omogočajo razne oblike aktivnega oddiha v gorah, pa tudi prijeten počitek na številnih sredozemskih plažah. Zaradi strateške lege sredi Starega sveta je bil otok cilj številnih osvajalcev. Zato je njegova zgodovina odprta knjiga bojov otočanov s tujimi zavojevalci. Tudi zato Korzičani veljajo za ponosen narod, ki še vedno hrepeni po neodvisnosti.

KLJUČNE BESEDE

Korzika, Sredozemlje, regionalna geografija, turizem

SUMMARY

Corsica – a mountainous island in the Mediterranean

Corsica is a mountainous island in the Mediterranean belonging to France. It is a popular holiday destination offering mountaineering, hill walking, sunbathing on its many beaches and water sports. Its strategic position in the centre of the ancient world attracted numerous foreign conquerors. This has made the Corsicans a proud people who still yearn for independence.

KEY WORDS

Corsica, Mediterranean, regional geography, tourism

AVTOR

Andreja Gumilar

Naziv: prof. geografije in zgodovine

Naslov: Stara slovenska 7, 1000 Ljubljana, Slovenija

Telefon: +386 (0)1 5417901

E-pošta: andreja.gumilar@guest.arnes.si

Uvod. Grki so Korziko imenovali *Kalliste*, kar pomeni čudovita. Kot taka nam je znana še danes. Skoraj noben drug sredozemski otok ne ponuja toliko naravnih lepot in pokrajinskih kontrastov kot prav Korzika. Tu se najde za vsakogar nekaj, od zabave in kopanja na sredozemski plaži do planinarjenja, pohodništva, prostega plezanja, sprehajanja, gorskega kolesarjenja, kopanja v tolmu gorske reke ter vožnje s kajaki in kanuji na divjih vodah. Razdalje med goratim svetom in morjem so majhne, zato je Korzika celina v malem.

Po čem jo Slovenci najbolj poznamo? Na primer po tem, da se je v mestu Ajaccio rodil Napoleon Bonaparte, nesreči slovenskega letala, terorističnih napadih korziških separatistov, pripadnikov FLNC, ki se bori za neodvisnost, katastrofalnih gozdnih požarih, čudoviti pokrajini, odličnih vinih in sirih...

Geografske značilnosti. S površino 8722 km² je Korzika za Sicilijo, Sardinijo in Ciprom četrti največji otok v Sredozemlju. Meri torej dobrih štirideset odstotkov Slovenije in ima v primerjavi z našo državo bolj razgibano površje.

Razteza se med 41. in 43. vzporednikom severne zemljepisne širine, torej je na isti zemljepisni širini kot Rim ali Barcelona. Otok je 183 km dolg in 83 km širok. Od Francije je oddaljen 180 km, od Italije pa samo 80 km. Od sosednjega otoka, Sardinije, ga loči 12 km širok Bonifacijski preliv. Otok ima tisoč kilometrov dolgo obalo, ob kateri je kar 300 km plaž. Če se naveličamo s turisti obleganih plaž na vzhodni strani, lahko poiščemo prekrasne zalivčke ob bolj gorati zahodni obali. Korzika je tudi priljubljen počitniški cilj navdušenih gornikov in ljubiteljev planin. V 19. stoletju jo je nemški geograf Friedrich Ratzel imenoval »otok gora v morju«, kar potrjuje tudi podatek, da je Korzika s povprečno nadmorsko višino 570 m najbolj gorat sredozemski otok. 2706 m visoka najvišja gora Monte Cinto je samo 25 km oddaljena od morja. Višino 2000 m presega več kot dvajset vrhov in prav vsi se dvigajo neposredno nad morjem.

Korzika ima ob obali sredozemsko podnebje z največ sončnimi dnevi med junijem in

oktobrom, z vročimi in suhimi poletji ter milimi, srednje deževnimi zimami. Podnebje se zaradi raznolikega površja spreminja na kratke razdalje. Nad 1500 m visoko je gorsko podnebje s hladnimi in sneženimi zimami ter milimi poletji. Na podnebje vplivajo še različni vetrovi z zvenečimi imeni: *mistral*, *tramontana*, *libecciu*, *levante* in *široko*.

Značilnosti površja. Otok Korzika je po geološki sestavi podoben Italiji. Nastal je pred približno 250 milijoni let, ko so tektonski premiki dvignili na površje velike količine granita, ki danes sestavlja jedro otoka. Kakšnih dvesto milijonov let pozneje, ko so nastajale Alpe, je na površje Korzike vplivala tudi alpska orogeneza. Velika količina sedimentnih kamnin je v vzhodnem delu otoka trčila ob masivno granitno gmoto. Ob tem so nastali nagubani, slojeviti skrilavci. Površje je dokončno preoblikovala erozija, tako ledeniška v času pleistocena kot rečna v geološki sedanjosti. Nastale so številne strme doline v obliki črke V.

Slemenitev poteka prečno od severozahoda proti jugovzhodu. Na zahodu reke z velikim

strmcem tečejo do obmorskih krajev, kot so Liamone, Porto, Prunelli in Taravo. Reke na vzhodu izvirajo visoko v gorah in se proti morju prebijajo skozi ozke in strme doline; tipične so Asco, Golo in Restonica. Ko preidejo na skrilavo podlago, postane pokrajina bolj odprta in manj strma.

Korzika se naravno in družbeno deli na dve področji. Področje *au-dela des monts*, to je »na drugi strani gora« zavzema zahodni del otoka z 48 % površine, preostalih 52 % pa odpade na *en-deca des monts*, to je področje »na tej strani gora« v vzhodnem delu otoka. V obeh delih se razlikujejo življenjski slog, tradicija in celo jezik.

Zgodovina. Zgodovina Korzike je zaradi številnih osvajalcev zelo pestra in polna dramatičnih dogodkov. V sli po bogastvu in oblasti so jo poskušali osvojiti Iberci, prebivalci Ligurije, Feničani, Etruščani, Kartažani, Rimljani, Vandali, prebivalci srednjeveških mestnih držav Pise in Genove, Angleži, Italijani in Francozi. Tujci so jo želeli zavojevati predvsem zaradi njene pomembne strateške lege in legendarne

Slika 1 Bonifacio – utrjeno mesto na skrajnem jugu otoka, zgrajeno na skali (foto: Andreja Gumilar).

Slika 2: Kajakaši na reki Asco – kajakaška sezona traja od zgodnjega aprila do srede maja (foto: Andreja Gumilar).

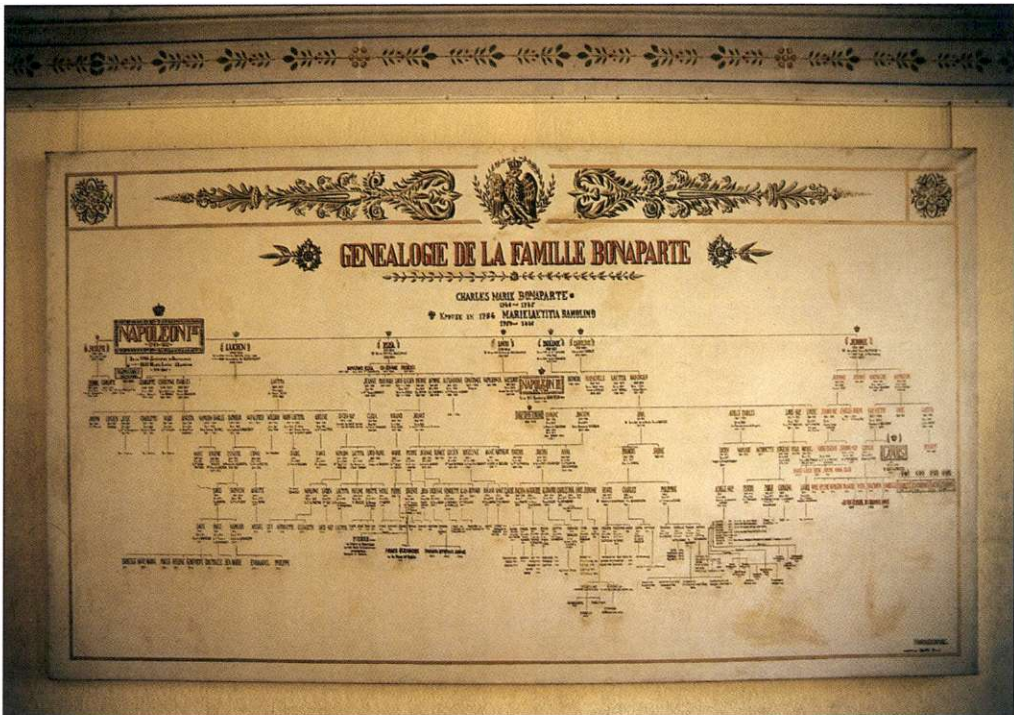
Slika 3: Dolina reke Restonice s slapovi in jezeri ledeniškega nastanka (foto: Andreja Gumilar).

lepote. Korzičani so se vsem osvajalcem upirali z voljo, ki je bila trdna in močna kot granitna skala, iz katere je otok zgrajen.

Gospodarstvo. Najpomembnejša gospodarska panoga je turizem. Letno obišče Korziko do dva milijona turistov. V letih med 1970 in 1990 se je število turistov sicer potrojilo, vendar še vedno ni moč zaznati masovnega značaja turizma, kot na primer na španski Majorki. Na Korziki lahko v neokrnjeni naravi vsak obiskovalec preživi in uživa dopust po lastni želji. Turizem prispeva 10 % bruto domačega proizvoda (BDP). Gospodarski strokovnjaki vzpodbujajo njegov razvoj, ker se zavedajo njegovih potencialov. Na žalost so korziški nacionalisti drugačnega mnenja. Bojijo se, da bi bila Korzika z njegovim popolnim razcvetom v poletnem času preobremenjena, preostanek leta pa bi bila bolj ali manj zapuščena. Zavzemajo se

bolj za naložbe v druge, tradicionalne oblike gospodarstva, kot sta industrija in kmetijstvo.

Dandanes pomen kmetijstva močno zaostaja za turizmom. V preteklosti je bila vsaka družina pri pridelavi hrane in gojenju domačih živali samozadostna, zdaj pa ta tradicionalna dejavnost že nekaj časa nazaduje in kmetijstvo prispeva le še 2 % BDP. Kmetijskih zemljišč je samo 14 %. Večji kompleksi obdelovalnih zemljišč so razprostranjeni samo po nižavjih v vzhodnem delu otoka, saj je tam prst najbolj rodovitna. Še večje nazadovanje kmetijstva so v zadnjih letih uspele preprečiti izdatne evropske subvencije za kmetijstvo, še zlasti za govedorejo. Na žalost ima tovrstna finančna podpora tudi negativne posledice. Prirastek goveda in ovc je tolikšen, da je potrebno nove pašnike zagotavljati s požiganjem grmičevja, kar povzroča pogostejše gozdne požare. Kljub tem

Slika 4: Mesto Ajaccio – v rojstni hiši Napoleona Bonaparteja je urejen muzej, kjer je predstavljeno tudi njegovo družinsko drevo (foto: Andreja Gumilar).

težavam strokovnjaki ugotavljajo izboljšanje kakovosti kmetijskih pridelkov in proizvodov na Korziki. Po zgledu matične države Francije so vzpostavili raznovrstne mehanizme njihove kontrole, na primer medu, vina, sira. Večino kakovostnih proizvodov porabijo turisti.

Industrija prispeva samo 5 % BDP in velja za šibko točko otoškega gospodarstva, saj je Korzika najmanj industrializirana regija v Franciji. Otok ima zelo malo naravnih virov in je skoraj brez surovin. Železarstvo in jeklarstvo ter predelava rud so propadli. Omembe vredne industrijske panoge so le letalska industrija, industrija gradbenega materiala, proizvodnja industrijskih kotlov, lesna in tobakna industrija ter proizvodnja in predelava plute. Več kot 20 ljudi zaposluje samo 20 podjetij, med njimi je eno samo z več kot 100 zaposlenimi. 70 % vseh aktivnih prebivalcev je zaposlenih v storitvenih dejavnostih, kjer so največji delodajalec vlada in vladne ustanove. V letu 1994 je tretjina

zaposlenih delala v eni od državnih, lokalnih ali drugih javnih služb.

Otok ima med vsemi francoskimi regijami enega od najnižjih bruto domačih proizvodov; višja kot na celini je tudi stopnja brezposelnosti. Zaradi močnega izseljevanja je po 2. svetovni vojni število prebivalcev nazadovalo. Zunaj otoka živi že dvakrat več Korzičanov kot jih je preostalo na otoku. Korzika dobiva močno finančno podporo tudi iz tujine. Iz skladov Evropske zveze pridobi na prebivalca več sredstev kot katera koli druga francoska regija. Ima tudi poseben davčni status, saj je bilo na njej leta 1996 vzpostavljeno brezcarinsko območje. Prav tako je oproščena plačevanja socialnih prispevkov ter davkov na dobičke podjetij. V poročilu francoske državne komisije o stanju gospodarstva na Korziki, ki jo je vodil Juan Glavany, slednji navaja izmikanje plačevanju drugih davčnih obveznosti ter številne nepravilnosti pri porabi državnega denarja in subvencij, vendar hkrati

poudarja, da je večina Korzičanov žrtev slabega vodenja s strani oblasti na lokalni in regionalni ravni.

Družba in religija. Približno 40 % od 260.000 prebivalcev Korzike živi v dveh velikih mestih. Na zahodni strani otoka je Napoleonov rojstni kraj Ajaccio, na vzhodni strani pa je najpomembnejše središče Bastia. Okoli 170.000 prebivalcev je korziškega rodu, ostali so priseljenci, predvsem iz Francije. Gostota poselitve je redka in se v večjem delu otoka giblje med 2 in 30 prebivalci na kvadratni kilometer, povprečje je 25 preb./km². Za primerjavo, na Malti je gostota poselitve 1000 preb./km², na Siciliji 170 in na Sardiniji 57.

Prebivalstvo je naraščalo do konca 19. stoletja. Z recesijo v 20. stoletju se je v Francijo in Italijo izselilo več kot 100.000 Korzičanov, medtem ko je takrat na drugih večjih sredozemskih otokih prebivalstvo še vedno naraščalo.

Izolirane rečne doline in slabe prometne povezave med njimi so Korzičane naredile klene, ponosne in neodvisne. Hkrati so te iste značilno-

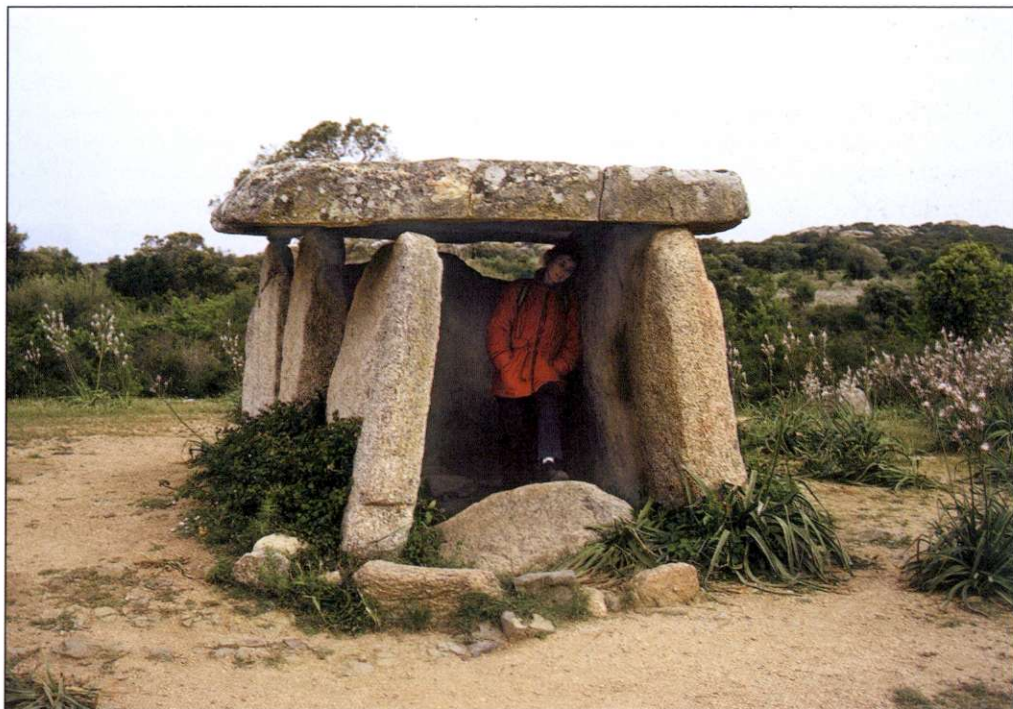
sti zavirale razvoj kmetijstva in trgovine, zato so bili ljudje čedalje bolj odvisni od bogatih in močnejših tujcev. V različnih zgodovinskih obdobjih so osvajalci ostajali v obalnih utrdbah ter na bolj položnih in poljedelskih ravninah na vzhodni obali. V gorato notranjost otoka so prodirali zgolj zaradi pobiranja davkov in zatiranja uporov. Velike doline v notranjosti so vodile velike korziške družine. Značilno je bilo krvno maščevanje, ki je včasih lahko trajalo tudi več generacij. Na odmaknjenih kmetijah in po vaseh še vedno živijo v maniri te stare tradicije, tako da je vsako leto še vedno zabeleženo znatno število smrtnih žrtev. Iz tradicionalnih spon se uspeva iztrgati še le najmlajša generacija, ki si delo išče v turističnih krajih in novih hotelih ob obali.

Kljub novodobnim spremembam ostajajo Korzičani ponosni in neodvisni. Še vedno se identificirajo z osebo gorskega pastirja s palico v roki. V njih je ostalo globoko zakoreninjeno nezaupanje do tujcev s celine.

Za ogled zanimivo je mesto Corte v sredini otoka, ki predstavlja simbol korziške neodvisnosti,

Slika 5: Korzika je znana po suhomesnatih izdelkih, ki jih tudi turisti radi poskusijo (foto: Andreja Gumilar).

Slika 6: Dolmeni Et Fontaccia – ostanki megalitske kulture iz mlajše kamene dobe (foto: Andreja Gumilar).

ki bi jo rada znova vzpostavila fronta FLNC. Njeni militantni pripadniki se zavzemajo za neodvisnost. Korzika je za 14 let že bila samostojna, med letoma 1755 in 1769. Korzičani so sicer prijazni ljudje, vendar ne smemo pozabiti, da so se stoletja bojevali in prelivali kri za svojo domovino. Zato imajo do nje poseben odnos. Tekoče govorijo francosko in korziško, drugih jezikov pa večina ne obvlada.

Glavnina prebivalcev Korzike je rimskokatoliške veroizpovedi, ki je še zlasti na podeželju močno zakoreninjena, zato so po celem otoku razpršene številne cerkvice in drugi verski objekti. Korzičanom pomenijo verski obredi način izražanja lastne folklorne in kulture. Njihov značaj je še vedno obremenjen s tragedijami in smrtjo. Vse navedeno pride do izraza zlasti na veliki petek. Takrat ob vsaki, še tako majhni cerkvi, organizirajo ceremonijo, ki predstavlja Jezusovo trpljenje. Te procesije so zelo dramatične, spremljajo jih petje cerkvenih pesmi in molitve. Njihovo versko gorečnost odražajo tudi

tradicionalne pesmi in balade, polne ljubezni in maščevanja.

1. Cirendini, O., Carillet, J. B., Corbel, C., Billet, L., Wheeler, T. 1999: *Corsica*, Lonely Planet Publication. Lonely Planet Publications.
2. Corse Web. Medmrežje: <http://www.corsica.net>. 14. 10. 2002.
3. DCS-Net, Corsica Guide. Medmrežje: <http://www.simondsn.dircon.co.uk>. 14. 10. 2002.
4. Mühl, H., Boll, K. 1966: *Corsica*, Nelles Guide. Nelles Verlag GmbH. München.
5. Natek, K., Natek M. 1999: *Države sveta 2000*. Mladinska knjiga. Ljubljana.
6. Travel to Corsica. Medmrežje: <http://www.corsica-isula.com>. 14. 10. 2002.

FENOFAZA BRSTENJA KOT POKAZATELJ PODNEBNIH ZNAČILNOSTI POKRAJINE Klemen Prah

UDK: 551.586:634.8(497.4)
COBISS: 1.04

IZVLEČEK

Fenofaza brstenja kot pokazatelj podnebnih značilnosti pokrajine

Podnebne značilnosti pokrajine lahko posredno ugotovljamo z opazovanjem rastlinstva. Ena izmed metod je opazovanje fenofaze brstenja določene rastlinske vrste glede na različno nadmorsko višino. V članku je predstavljen razvoj fenofaze brstenja bukev in vinske trte, sorte laški rizling, na južnem pobočju Bočkega hribovja. Določili smo merilna mesta, kjer smo redno merili razvoj brstov, hkrati pa smo merili temperaturo zraka in beležili vremenske značilnosti.

KLJUČNE BESEDE

Fenofaza brstenja, podnebje, relief, Bočko hribovje, bukev, laški rizling

ABSTRACT

Phenological Stage of Budding as an Indicator of the Climatic Characteristics of a Region

The climatic characteristics of a region can be indirectly established by observing the vegetation. One of the methods is to observe the phenological stage of budding of a certain plant species on different heights above sea level. The article presents the development of phenological stages of budding of beech and vine, the sort of Welsh Riesling (*Vitis vinifera* cv. laški rizling), on the south slopes of the Boč mountain. Determined were measuring posts where the development of buds was regularly observed and, concurrently, air temperature was also measured and weather characteristics recorded.

KEY WORDS

phenological stages of budding, climate, landforms, Boč mountains, beech, welsch riesling.

AVTOR

Klemen Prah

Naziv: profesor geografije in zgodovine
Naslov: Topole 15, 3250 Rogaška Slatina, Slovenija
Telefon: +386 (0)31 845 910
E-pošta: klemen.prah@guest.arnes.si

Uvod. Bočko hribovje leži na zahodnem obrobju gričevnatega panonskega sveta. Geološko in morfološko je Boč z Maclem skrajni vzhodni del Karavank, ki na vzhodu potonejo pod usedline Panonske kotline. Bočko hribovje je od sosednjih pokrajin ločeno z dobro vidnimi naravnimi mejami. Na severu so onstran Dravinje Dravinjske gorice, bolj proti vzhodu pa Haloze. Na južni strani se hribovje spušča v Zgornjesotelsko ali tudi Šmarsko-Rogaško gričevje z istoimenskim podoljem, ki se odmaka proti zgornji Sotli. Skrajni vzhodni del Zgornjesotelskega gričevja obsega na severu še Kostrivniško podolje, ki leži ob južnem vznožju Boča.

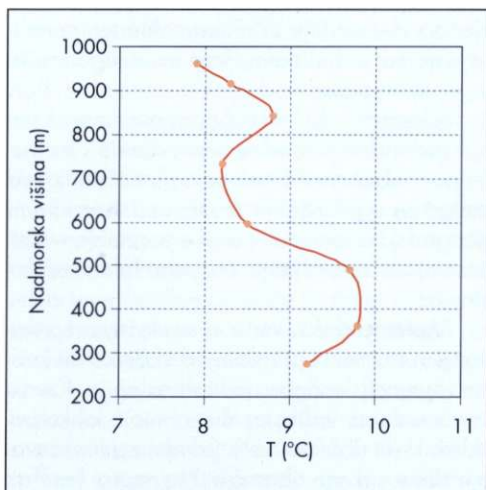
Ko v zgodnji pomladi opazujemo Bočko ali katerokoli drugo hribovje, opazimo, da so nižji deli pobočij že ozeleneli, v višjih delih pobočij pa je drevje še golo. Vzrok je v mikroklimatskih razmerah, ki se spreminjajo glede na nadmorsko višino. V gričevnatem svetu južno od Boča so povprečne temperature v vegetacijski dobi približno za 7 stopinj Celzija nižje kot na vrhu Boča. Tudi dežuje po slemenih Boča bolj pogosto in izdatneje kot v sosednjem gričevnatem svetu. Za podnebje gričevja pa je pomembna višinska razlika med dolinskim dnem in gričevnatimi slemen. Že nekaj deset metrov nad dolinskim dnem se na pobočjih vzdolž gričevnatih slemen vleče toplotni pas, kjer so vse srednje in maksimalne temperature višje kot v dnu dolin. Tam so najugodnejše lege za vinograde.

Sklepamo, da lahko z opazovanjem olistanja rastlinstva posredno ugotovljamo omenjene podnebne značilnosti pokrajine. Ena izmed metod za ugotavljanje zveze med vsemi tremi geografskimi elementi (relief – podnebje – rastlinstvo) je spremljanje razvoja fenofaze brstenja.

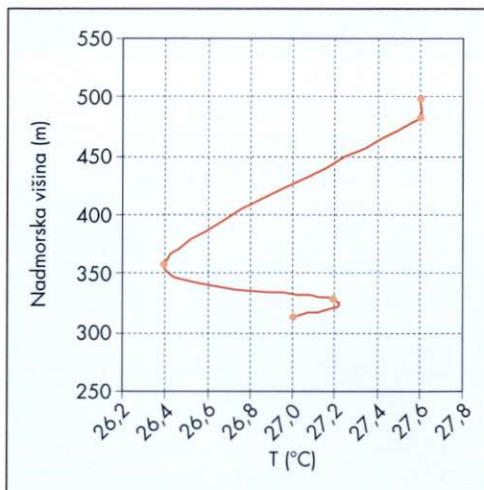
Metode dela. Veda, ki se ukvarja s spremljanjem faz razvoja rastlin od začetka do konca vegetacijske dobe, je fitofenologija. Ker so rastline dober indikator klime, imajo lahko podatki, ki jih dobimo, velik pomen za preučevanje klime nekega območja. Na razvoj fenofaz vplivajo geografska lega, relief z nadmorskimi višinami, nakloni in ekspozicijami ter sestoja prsti (4).

Za spremljanje razvoja fenofaze brstenja smo izbrali dve rastlinski vrsti. S spremljanjem razvoja fenofaze brstenja bukve (*Fagus sylvatica*) smo želeli ugotoviti zvezo med reliefom, podnebjem in rastlinstvom na celotnem reliefnem profilu od Kostrivniškega podolja do vrha Boča. Velika zastopanost bukve na celotnem obravnavanem območju to omogoča. S spremljanjem razvoja fenofaze brstenja vinske trte sorte laški rizling (*Vitis sp.*), ki je prav tako dobro zastopana na obravnavanem območju, pa smo se omejili na ožji reliefni profil znotraj pasu intenzivnega obdelovanja in se usmerili h konkretni kulturni rastlini. Tako smo v iskanje zveze med prej naštetimi geografskimi elementi vključili še konkretni tip rabe tal.

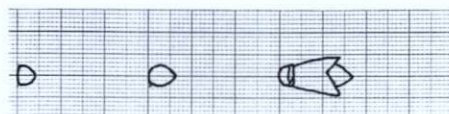
Pri ugotavljanju razlik v začetkih olistanja bukve (fenofaza brstenja) smo na južnem pobočju Boča, od Kostrivniškega podolja pa do vrha, določili osem merilnih mest. Da bi bili pogoji glede ekspozicije enaki ali podobni, smo se odločili za enako, južno lego, v kolikor je to teren pač dopuščal. Na vsaki od osmih bukev smo izbrali dva brsta (na koncu ali blizu konca veje) približno dva metra nad tlemi, vejo označili s trakom in skicirali točen položaj brstov. Tako smo v času od 1. aprila do 14. maja 1995 opravili sedem meritev razvoja od brstov do li-

Slika 1: Zgodnjejutranje temperature zraka na merilnih mestih bukve za 30. avgust ob delno oblačnem vremenu.

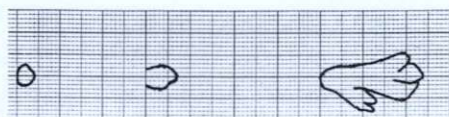

Slika 2: Popoldanske temperature zraka na merilnih mestih vinske trte za 22. april ob jasnem vremenu.

4 × 5	6 × 5	17 × 9
16 mm ²	24 mm ²	100 mm ²
8.4.1995	22.4.	29.4.

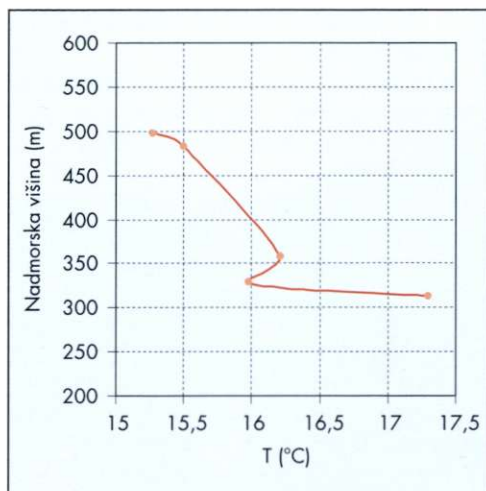
Skica 1: Razvoj očesa laškega rizlinga na najnižjem merilnem mestu (oko 1a).

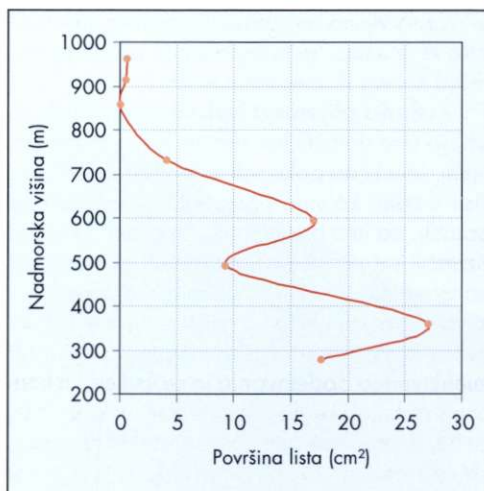
4 × 5	7 × 6	24 × 11
15 mm ²	31 mm ²	188 mm ²
8.4.1995	22.4.	29.4.

Skica 2: Razvoj očesa laškega rizlinga na najvišjem merilnem mestu (oko 5b).

Slika 3: Skici razvoja očesa laškega rizlinga na najnižjem (oko 1a) in najvišjem merilnem mestu (oko 5b).

Slika 4: Zgodnjejutranje temperature zraka na merilnih mestih vinske trte za 26. avgust ob oblačnem vremenu.

Slika 5: Povprečne vrednosti površine listov bukke za 22. april.

stov in rezultate sproti skicirali na milimetrski papir. Da bi ugotovili zvezo med temperaturnim profilom in intenzivnostjo brstenja, smo na merilnih mestih merili tudi temperaturo zraka, od tega enkrat pred sončnim vzhodom (slika 1).

Vpliv lege in klimatskih dejavnikov na rabo tal smo ugotavljali na podoben način na primeru vinske trte, sorte laški rizling. Izbrali smo tri vinograde z jugovzhodno ali jugozahodno ekspozicijo in določili pet merilnih mest: v najnižjem vinogradu dve, v srednjem vinogradu eno in v najvišjem vinogradu dve merilni mesti. Na vsakem merilnem mestu smo na določenem trsu in na določeni rozgi trikrat merili razvoj določenih dveh očes in rezultate skicirali na milimetrski papir (gl. sliko 3). Da bi ugotovili zvezo med temperaturnim profilom in intenzivnostjo brstenja, smo tudi na merilnih mestih vinske trte merili temperaturo zraka, od tega enkrat pred sončnim vzhodom (slika 4).

Razvoj brstov bukke. Na podlagi meritev lahko ugotovimo, da se površina brsta oziroma lista z večanjem nadmorske višine na splošno manjša (slika 5). Pojavljajo pa se posamezna odstopanja, ko je ponekod na nižji nadmorski višini ob istem času površina brsta oz. lista manjša kot na višji nadmorski višini. Vzrok temu je lahko temperatura zraka, ki se

ne spreminja vedno sorazmerno z večanjem nadmorske višine. Upoštevati moramo tudi razlike v naklonu in ekspoziciji in pa seveda razlike v sestavi prsti, ki se pojavljajo med posameznimi merilnimi mesti.

Površina brsta oziroma lista je na 2. merilnem mestu ves čas večja kot na 1. merilnem mestu. Vzrok bi lahko bil v temperaturni inverziji, kajti od petih opravljenih meritev temperature zraka je bila ta kar v treh primerih na 2. merilnem mestu višja. K višji temperaturi na 2. merilnem mestu prispeva tudi za 9 stopinj večji naklon površja.

Podobna situacija je pri primerjavi 3. in 4. merilnega mesta, ko je površina brsta oziroma lista na višjem merilnem mestu večja. V tem primeru vzroka ne moremo pripisati temperaturi zraka ali ekspoziciji, naklon pobočja pa je na 4. merilnem mestu le za 3 stopinje večji.

Posebnost je 6. merilno mesto, ki se nahaja na zelo strmeh (31 stopinj), jugovzhodnem, občasno močno prevetrenem pobočju. Površina brstov in listov je bila tukaj ves čas najmanjša. Temperatura zraka je bila pri treh od petih meritev višja kot na 7. merilnem mestu, pri štirih meritvah pa višja kot na 8. merilnem mestu.

Na samem vrhu Boča, 8. merilnem mestu, ki je za 10 stopinj nagnjeno proti severovzhodu

in izpostavljeno neposrednim vremenskim vplivom iz te smeri, je bila površina brsta ves čas večja kot na 7. merilnem mestu.

Začetki olistanja bukke. Za začetek olistanja smo določili tisti datum, ko so se na vrhnem delu brsta pokazali zeleni, še zaprti listi. Tisti datum, ko smo opravljali meritve in smo opazili, da ima brst na vrhu že zeleni del, smo označili kot začetek olistanja. Ker pa nismo bili na terenu tako pogosto, da bi lahko opazili dejanski začetek olistanja, smo po presoji določili domnevni realni začetek olistanja (slika 6).

Domnevni začetek olistanja bukke z večanjem nadmorske višine na splošno kasni. Če smo bolj natančni, pa ugotovimo, da se na nekaterih merilnih mestih pojavi olistanje prej kot na nižjih merilnih mestih.

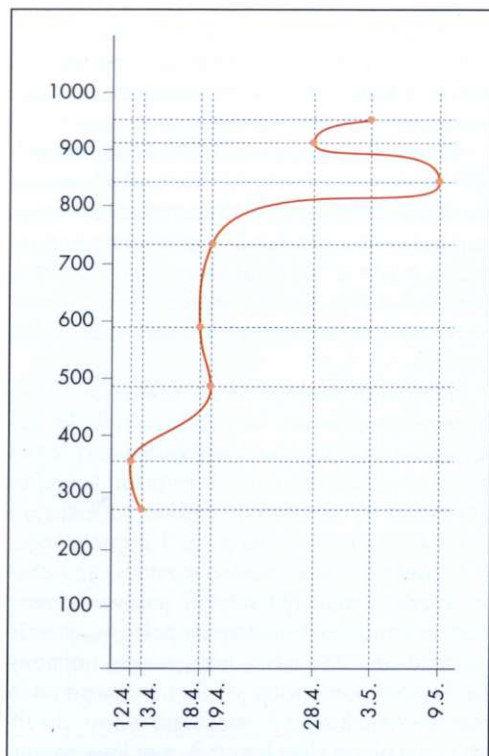
Domnevni začetek olistanja je na 2. merilnem mestu zgodnejši kot na 1. merilnem mestu. Potegnemo lahko vzporednico s temperaturo

zraka, ki je bila pri treh od petih meritev na 2. merilnem mestu višja.

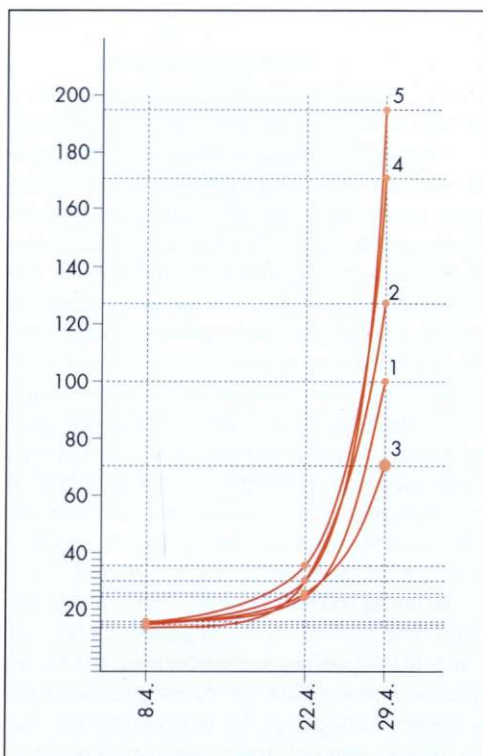
V primerjavi z ostalimi merilnimi mesti je na prvih dveh začetek olistanja precej zgodnejši, saj se pojavi 6 oziroma 7 dni prej kot na 3. merilnem mestu.

Na 3., 4. in 5. merilnem mestu sta datuma domnevnega začetka olistanja 18. in 19. april. V glavnem temperatura zraka od 3. proti 5. merilnemu mestu pada.

Omenili smo že posebnosti 6. merilnega mesta, kjer domnevni začetek olistanja za 5. merilnim mestom kasni kar za 20 dni. Njena višinska razlika je 112 metrov, naklon pobočja pa je na višjem merilnem mestu za 18 stopinj večji. Če primerjamo povprečno temperaturo zraka teh dveh merilnih mest brez upoštevanja zgodnejšutranje temperature, znaša razlika 2,2 stopinji Celzija v prid višji temperaturi na 6. merilnem mestu.

Slika 6: Domnevni realni začetki olistanja bukke.

Slika 7: Brstenje vinske trte, sorte laški rizling (velikost očes v mm²).

Slika 8: Dreveniška gora (782 m) z vinogradi do 515 metrov nadmorske višine.
V ozadju na levi je viden vrh Boča (foto: Klemen Prah).

Povprečna temperatura zraka (brez zgodnejutranje temperature) je na 7. merilnem mestu za 0,6 stopinje Celzija višja kot na samem vrhu Boča. Tudi domnevni začetek olistanja je zgodnejši za 5 dni.

Na območju merilnih mest se je olistanje začelo med 12. aprilom (na 2. merilnem mestu, 83 metrov relativne višine) in 9. majem (na 6. merilnem mestu, 565 metrov relativne višine). Iz slike 6 pa lahko razberemo kar tri inverzije, in sicer na relativnih višinah med 36 in 83 m, med 210 in 315 m ter med 565 in 683 m.

Fenofaza brstenja vinske trte. Fenofaza brstenja vinske trte se prične v prvih dneh aprila. Brstenje se začne, ko doseže srednja dnevna temperatura zraka 10 do 12 stopinj Celzija. Očesa nabreknejo, zunanji luskasti lističi odpadejo, pojavi se vršček mladike, ki

je sestavljen iz mladih, nerazvitih lističev, med katerimi je vegetativni vrh (2).

Na merilnih mestih vinske trte smo merili temperaturo zraka osemkrat, od tega enkrat zgodaj zjutraj. Če primerjamo povprečno temperaturo zraka (brez zgodnejutranje temperature), ugotovimo zviševanje od 1. do 3. merilnega mesta, medtem ko sta vrednosti za 4. in 5. merilno mesto le neznatno manjši od vrednosti 1. merilnega mesta. Vzrok za najvišjo povprečno temperaturo zraka na 3. merilnem mestu lahko iščemo v samem položaju merilnega mesta, ki je obdano z griči in odprto le proti jugu. Na 3. merilnem mestu tudi ni bilo ob opravljanju meritev nikoli zaznati vetra.

Z analizo popoldanske temperature zraka za 22. april, ko je bilo vreme stabilno – sončno in brez vetra, ugotovimo dve temperaturni inverziji. Prva, ko je bila temperatura zraka na

2. merilnem mestu za 0,2 stopinje Celzija višja kot na 1. merilnem mestu, je neizrazita. Bolj očitna pa je druga, ko je bila temperatura zraka na 4. in 5. merilnem mestu višja kot na 1., 2. in 3. merilnem mestu. Če te podatke primerjamo s podatki brstenja vinske trte (slika 7), ugotovimo, da je spreminjanje temperature zraka za 22. april od 1. do 5. merilnega mesta sorazmerno spreminjanju povprečne vrednosti velikosti oces.

Sklep. Če se osredotočimo na višinski pas do 500 metrov nadmorske višine, znotraj katerega ležijo merilna mesta vinske trte in spodnja tri merilna mesta bukke, lahko ugotovimo, da smo pri meritvah večkrat zaznali temperaturne inverzije in v povezavi s tem tudi zgodnejše pojavljanje fenofaze brstenja na večji nadmorski višini. Zgodnejšutranje temperature na merilnih mestih bukke naraščajo od prvega proti tretjemu merilnemu mestu, hkrati pa je mogoče zaznati zgodnejši začetek olistanja bukke na drugem merilnem mestu kot na prvem merilnem mestu. Brstenje vinske trte je najintenzivnejše na najvišjih merilnih mestih, kjer je tudi naklon pobočja največji, izmerjene popoldanske temperature za nekatere dneve pa najvišje.

Kar se tiče merilnih mest bukke nad 500 metri nadmorske višine, fenofaza brstenja z večanjem nadmorske višine na splošno kasni, prav tako pa temperatura zraka z večanjem nadmorske višine na splošno pada. Zopet pa se pojavljajo inverzije, ko je začetek olistanja na četrtem merilnem mestu poznejši kot na tretjem merilnem mestu, in ko je začetek olistanja na šestem merilnem mestu najpoznejši. Med razlogi za kasnejše olistanje na šestem merilnem mestu lahko omenimo zelo strmo in občasno močno prevetreno pobočje.

Te ugotovitve nakazujejo povezanost med reliefom, temperaturo zraka in fenofazo brstenja. Iz nekaterih zbranih podatkov pa te zveze ne moremo ugotoviti in bi pričakovali drugačen rezultat. V takšnih primerih bi morali zbrati še natančnejše klimatske podatke, analizirati geološko in pedološko sestavo tal ter upoštevati biološke značilnosti posameznega rastlinskega osebka.

Da bi dobili relevantne podatke o mikroklimi posameznih merilnih mest, bi morali meriti temperaturo zraka na vseh merilnih mestih ob istem času in čim pogosteje, po možnosti vsak dan. Izdelati bi morali vsaj dva temperaturna profila obravnavanega območja: zgodnejšutranjega za čas pred sončnim vzhodom in popoldanskega za čas okrog 13. ure.

K netočnosti metode lahko prispevajo razlike, ki se pojavljajo med rastlinami znotraj iste vrste. Te pomanjkljivosti lahko zmanjšamo tako, da izberemo na isti nadmorski višini vsaj dve merilni mesti ali pa na enem merilnem mestu določimo za preučevanje vsaj dva osebka (dve bukvi ali dva trsa).

Predstavljena metoda zahteva veliko relevantnih podatkov, ki jih dobimo z natančnimi podnebnimi meritvami in dobrim poznavanjem reliefnih, pa tudi geoloških in pedoloških posebnosti območja.

1. Colnarič, J. 1985: *Posebno vinogradništvo*. Ljubljana.
2. Doberšek, T. 1984: *Vinogradništvo*. Ljubljana.
3. Mlakar, J. 1990: *Dendrologija*. Ljubljana.
4. Otorepec, S. 1980: *Agrometeorologija*. Beograd.
5. Perko, D. 2001: *Slovenija – pokrajine in ljudje*. Ljubljana.

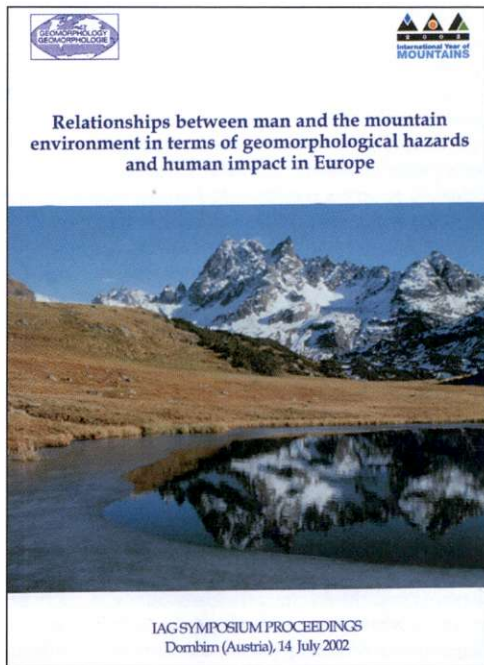
**SIMPOZIJ MEDNARODNE
GEOMORFOLOŠKE ZVEZE »ODNOSI MED
ČLOVEKOM IN GORSKIM OKOLJEM V LUČI
GEOMORFOLOŠKIH NEVARNOSTI IN
ČLOVEKOVIM VPLIVOM V EVROPI«
(DORNBIRN, AVSTRIJA, 14. JULIJ 2002)
Matija Zorn**

Mednarodna geomorfološka zveza (*International Association of Geomorphologists – IAG*) je ob mednarodnem letu gora 2002 organizirala nekaj simpozijev in delavnic na temo geomorfologije gora. V tem sklopu je 14. julija 2002 v mestu Dornbirn v zahodni Avstriji potekal simpozij z naslovom »*Relationships between man and the mountain environment in terms of geomorphological hazards and human impact in Europe*«. Prek sto udeležencev simpozija iz enaindvajsetih držav je poslušalo šest vabljenih predavanj in štiri izbrane referate, predstavljenih pa je bilo še devetindvajset posterjev.

Rdeča nit predstavitev je bila povezava med gorskim okoljem in človekom. Predstavljeni so bili novi pristopi in nove metodologije, ki jih uporabljajo strokovnjaki pri preučevanju ekstremnih naravnih pojavov. Potrebe po poselitvenih in industrijskih območjih so vedno večje tudi v gorskih predelih, kjer poteka gradnja pogosto na nevarnih območjih. Namen raziskav je zato opozoriti na možne nevarnosti preden se le-te pojavijo. Predstavljene so bile najnovejše metode in sredstva pri preučevanju pobočnih procesov. Predstavitev so se nanašale na vlogo geomorfologije pri preučevanju naravnih nesreč, na tehnike kartiranja ogroženih območij, na tehnike opazovanja pobočnih premikov, na alarmne sisteme in na človeški vpliv na pobočja. Povzetki referatov in posterjev so izšli v posebni publikaciji s kongresnim naslovom, ki sta jo uredila Lisa Borgatti in Mauro Soldati.

Med predavanji naj izpostavim predavanje Antonia Cendrera in Juana Remonda o preučevanju prazgodovinskih, zgodovinskih in recentnih zemeljskih plazov v Španiji. Pri preučevanju le-teh so ugotovili, da se je hitrost plazjenja močno povečala pred okrog 5500 in pred okrog 200 leti. Prvi podatek sovpada z obdobjem neolitika, drugi pa s časom industrijske revolucije. V obeh obdobjih je prišlo do velikih sprememb pri rabi tal. Pri recentnih plazovih ugotavljajo korelacijo med pogostostjo zemeljskih plazov in socialno-ekonomsko aktivnostjo človeka, ki pospešuje procese in povzroča spremembe v geomorfemnem sistemu.

V severni Italiji so na podlagi ekstremnih vremenskih dogodkov in posledičnih pobočnih procesov v letih 1968, 1977, 1978, 1982, 1987 in 1994 izdelali predvideno zaporedje premikov na pobočjih. Predavanje Fabia Luina je bilo za Slovence zanimivo zaradi primerjave z dogodki v Logu pod Mangartom novembra 2000. Italijani so ugotovili, da se po 10–15 urah intenzivnega deževja, ko pade 10–11 % letnih padavin, pojavijo prvi pre-

miki na pobočjih (usadi). V dolinah s povirjem, manjšim od 20 km², se sprožijo prvi drobirski tokovi, ki prekinajo prometne povezave. Padavine do 24 ur vplivajo na 500–1000 km² velika povirja. Pride do poplav in povečane bočne erozije vodotokov. Število usadov se močno poveča, reaktivirajo se stari plazovi. Prekinjene so ceste in železniške povezave. Po 35–40 urnem deževju nastanejo naravne nesreče tudi v povirjih, večjih od 2000 km². Vodotoki poplavijo naselja, pojavijo se prvi podori. Nekaj dni po močnem deževju se sprožijo veliki zemeljski plazovi (z globino do 30 m). Do zamude pride zaradi litoloških posebnosti in višine talne vode.

Predstavitvam je sledil še diskusijski del, kjer je večina razpravljavcev menila, da je v zadnjih desetletjih prav človek tisti odločilni dejavnik (posredni ali neposredni), ki je s svojim poseganjem v gorska območja povzročil, da se je močno povečala ogroženost pred pobočnimi procesi.

**REGIONALNORAZVOJNI PROBLEMI
HRVAŠKE IN SOSEDNIH DRŽAV
(ZAGREB, 28.–30. 11. 2002)
Simon Kušar**

Problemi regionalnega razvoja postajajo čedalje pomembnejša strokovna in znanstvena tema. Vse države se trudijo uveljavljati skladnejši regionalni razvoj. Pri prepoznavanju regionalnih problemov igra

pomembno vlogo tudi geografija. Zato pogosti mednarodni seminarji na to temo niso presenečenje.

Seminar v Zagrebu je potekal med 28. in 30. novembrom 2002. Organizirala sta ga Hrvaško geografsko društvo in Geografski oddelke Prirodoslovno-matematične fakultete. V ospredju zanimanja so bili regionalnorazvojni problemi Hrvaške in sosednjih držav. Udeležili so se ga predstavniki Avstrije, Bosne in Hercegovine, Madžarske, Makedonije, Slovenije in Hrvaške.

Po otvoritvenem nagovoru dr. Viskovića, dekana Prirodoslovno-matematične fakultete, so bile predstavljene nekatere teoretične osnove in modeli regionalnega razvoja. Ugotovljeno je bilo, da sonaravni razvoj postaja ključni pristop oziroma način za udejanjanje skladnejšega regionalnega razvoja. V sklopu predavanj o regionalnem razvoju Hrvaški sosednjih držav so bile prikazane izkušnje na tem področju iz Avstrije, Bosne in Hercegovine, Madžarske, Makedonije in Slovenije. Avtorji so se lotevali preučevanja razvoja v regijah na zelo različne načine. Sledil je še sklop o regionalnem razvoju Hrvaške. Hrvaška se srečuje z močno koncentracijo v Zagrebški urbani regiji in s praznjenjem obsežnih območij države. S težo problemov izstopajo v vojni prizadeta območja, ki so se z razvojnimi problemi zaradi periferne lege, nerazvitih gospodarskih in storitvenih dejavnosti ter omejenih pogojev za kmetijstvo srečevala že pred letom 1990.

Tretji dan seminarja je bila ekskurzija v Banijo in del Korduna. Regiji sta naravnogeografsko podobni, podoben je tudi družbenogeografski razvoj zadnjih 10 let. Prevladuje vzpet svet, ki se najvišje dvigne v Zrinski gori. Rečna mreža je zelo razvita. Za kmetijstvo razmere niso najugodnejše, saj kot kamninska podlaga prevladuje glina. V dnu dolin so predvsem mokrotni travniki. Regiji sta se z neugodnimi demografskimi gibanji srečevali že zadnjih nekaj desetletij. Zaradi vojne v prvi polovici 90. let 20. stoletja se je depopulacija nadaljevala. Na tem območju so živeli Srbi, ki so po vojaški operaciji hrvaške vojske, bolj znani pod imenom »Nevihata«, območje zapustili. Gospodarstvo v Petrinji in Glini je propadlo. Danes prihaja do oživljanja nekdanjih močnih industrijskih podjetij v centralnih krajih višje stopnje. Zabeleženo je bilo celo priseljevanje v regijo. Vračajo se predvsem ostareli prebivalci srbske narodnosti. Mladi Srbi ostajajo v Bosni, predvsem pa v Srbiji, v Beogradu. Kulturna pokrajina je doživela popoln razkroj. Na stavbah in infrastrukturi so še vedno vidni ostanki vojaških operacij. Pričakujejo se težave pri aktiviranju endogenih regionalnih virov.

Na seminarju o regionalnorazvojni problematiki v Zagrebu je sodelovalo veliko mladih geografov, ki se šele uveljavljajo v strokovnih in znanstvenih krogih. Predstavljeni seminarji so pokazali, da so geografi aktivno udeleženi pri spodbujanju regionalnega razvoja v svojih državah in regijah. Slovensko geografijo in njeno preučevanje regionalnih problemov so z aktivno

udeležbo promovirali tudi nekateri člani Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

HERODotNET Thematic Network – OSNOVNA PREDSTAVITEV ZDRUŽENJA IN KRATKO POROČILO O PRVI KONFERENCI Eva Konečnik

Kaj je HERODotNET Thematic Network ali krajše HERODOT? Herodot je evropsko združenje oddelkov za geografijo v visokošolskem izobraževanju (European Network of Geography in Higher Education), odprto tudi vsem institucijam in organizacijam, ki so povezane s študijem geografije ali sorodnih znanstvenih disciplin. Člani so iz vseh evropskih držav: akademski oddelki za geografijo, druge institucije za izobraževanje učiteljev, raziskovalni centri in organizacije za profesionalni razvoj. Članice Herodota so tudi pomembnejše geografske organizacije, kot npr. Mednarodna geografska zveza (IGU), EUROGEO ipd. Združenje Herodot je bilo ustanovljeno oktobra 2002 in je svojo vlogo opredelilo z naslednjimi cilji:

- podpirati in razvijati odličnost v poučevanju geografije na visokošolskem nivoju oziroma širiti primere dobre prakse v izobraževanju na področju geografije;
- povečati zavest o pomembnosti pedagoškega presojanja aktivnosti znotraj geografskega visokošolskega kurikulumu, npr. pedagoškega presojanja uporabe specifičnih izobraževalnih produktov, vključujoč informacijsko in komunikacijsko tehnologijo (ICT) in učenje na daljavo (ODL);
- poročati o kurikularnih spremembah in o razvoju znotraj geografije kot znanstvene panoge na nacionalnih ravneh in v celotni Evropi;
- razvijati in pospeševati dialog med visokoškolskimi izobraževalnimi institucijami v Evropi, podpirati izmenjave učiteljev in študentov na področju geografije;
- razviti skupno evropsko ogrodje za organizacijo programov profesionalnega razvoja geografov, delujočih v visokošolskem izobraževanju.

Osnovna želja HERODOT-a je torej trud za promocijo geografije v visokošolskem izobraževanju in podpora profesionalnemu razvoju geografov, delujočih v visokošolskem izobraževanju.

Prva konferenca združenja HERODOT je potekala v Londonu od 22. do 24. marca 2003. Na konferenci je sodelovalo 82 udeleženk in udeležencev iz okoli 33 evropskih držav in ZDA. Iz Slovenije sta se konference udeležila predstavnik Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in predstavnica Oddelka za geografijo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru. Slovenija je bila obenem nosilka ene od treh tematskih delavnic.

Program konference je vključeval predstavitev ciljev in pričakovani HERODOT-a v povezavi z Bologn-

skim procesom ter predstavitve idej »nove evropske geografije«, vključno z nekaterimi raziskovalnimi možnostmi in vplivi »evropeizacije« na visokošolsko geografsko izobraževanje. Nekoliko natančneje je bila predstavljena geografija (kurikulum, organizacije ipd.) Velike Britanije kot gostiteljice konference in za primerjavo spremembe v geografskem izobraževanju v ZDA.

Poleg omenjenih nagovorov organizatorjev in izbranih strokovnjakov iz Evrope in ZDA je večina dela potekala v delavnicah, ki so zahtevale aktivno udeleževanje vseh udeležencev konference. **Ključna so bila tri delovna področja (Thematic Pillars-TPs):**

- »evropeizacija« geografskega izobraževalnega kurikuluma (nosilka: Slovenija);
- profesionalni razvoj geografov, profesionalne zveze, profesionalizem in izhodišča kakovosti;
- inovacije v geografskem učenju in poučevanju (t. i. *exciting geography*).

V prvi delavnici (»evropeizacija«) so izhajali iz dejstva, da evropsko združevanje ne pomeni samo združevanja različnih ekonomskih trgov, kultur in vrednot, temveč tudi združevanje različnih izobraževalnih standardov in ne nazadnje različnih geografskih kurikulumov. Razlike naj ne bi nujno vodile do konfliktov, temveč predvsem do obogatitve evropske družbe kot celote. V ta namen je pomembno izmenjati in kritično ovrednotiti programe, strategije in pedagoške pristope v geografski visokošolski izobrazbi ter preučiti in razvijati različne poti vključevanja evropske dimenzije v visokošolski geografski kurikulum. Pomembno naj bi bilo razviti inovativne primere »novega evropskega visokošolskega kurikuluma«.

V drugi delavnici (profesionalizacija) so postavili vse bolj aktualno in naraščajočo konkurenco med evropskimi visokošolskimi institucijami. Ob omenjeni notranji konkurenci postaja očitnejše tudi tekovanje evropskih s podobnimi institucijami po svetu. Zaradi tega je bolj kot kadarkoli prej pomembno formiranje strateških zvez in partnerstev znotraj Evrope. Potrebno je stopnjevati kakovost dela, le ta pa je odvisna od profesionalnega razvoja geografov, ki poučujejo na visokošolskem nivoju.

Skupina si je na osnovi navedenega med drugim zastavila tudi sledeče cilje: raziskati možnosti in obstoječo strukturo profesionalnih razvojnih programov za visokošolske geografe v Evropi; identificirati profesionalne potrebe geografov, ki poučujejo na visokošolskem nivoju; razviti modele izpopolnjevanja visokošolskih učiteljev in standarde vrednotenja kakovosti dela; preučevati identiteto akademske geografije v povezavi z nastajajočimi spremembami v strukturi dela in znotraj razpetosti med poučevanjem in raziskovanjem.

Tretja delavnica (»Exciting Geography«) je temeljila na trditvi, da je uspeh oziroma pomen geografije v prihodnosti v veliki meri odvisen od promo-

viranja zanimivosti le-te kot tudi od inovativnih izobraževalnih pristopov. Visokošolska didaktika v Evropi ni visoko razvita, vendar bi morala imeti velik pomen. Največji potencial uporabnega znanja se namreč najbolj doseže s povezovanjem teorij izobraževalnih znanosti in teorij geografskih akademskih disciplin.

Cilji tokratnega in prihodnjega dela udeležencev delavnice so med drugim: zbrati obstoječe didaktične koncepte in urediti status didaktike geografije; pripraviti publikacije za razvoj didaktike geografije v smeri spodbujanja kreativnosti, inovativnosti, zanimivosti študija geografije; raziskovanje na aktualnem področju (opisi, analize in širjenje obstoječe »dobre prakse« v evropskih visokošolskih geografskih institucijah, razvoj naprednih metod poučevanja visokošolske geografije, kot je ICT učenje in poučevanje ...).

Predstavljene delavnice so hkrati ključna delovna področja HERODOT-a v prihodnosti, ki naj bi se v določenih vidikih povezovala in dopolnjevala (več informacij o navedenih delovnih področjih in o možnostih neposredne vključitve lahko najdete na spletni strani združenja: <http://www.herodot.net>).

Kot je razvidno iz zapisanega, so cilji združenja HERODOT aktualni, a tudi kompleksni. Delo na redkih področjih je že privedlo do prvih rezultatov, na drugih pa je poleg navedenih razvilo še nove cilje ali zgolj zastavilo temelje za nadaljnje delo. Le-to naj bi se nadaljevalo v obliki konferenc, delavnic, študij primerov ipd. Rezultati naj bi se širili, med drugim, v različnih oblikah informacijskih okrožnic in drugih poročil oziroma preko navedene spletne strani.

Velika vrednost prve konference HERODOT-a je bila gotovo v aktivnem navezovanju stikov med evropskimi visokošolskimi geografskimi institucijami, v spoznavanju razlik v visokošolskem geografskem izobraževanju posameznih evropskih držav in v identificiranju skupnih problemov oziroma potreb geografske stroke v Evropi, kot je med drugim pogosto izražena potreba po utrjevanju in promoviranju statusa geografije kot znanstvene discipline in izobraževalnega predmeta.

Rezultat prve konference je tudi obširna baza podatkov, ki se je oblikovala na osnovi kompleksnih vprašalnikov in PowerPoint-predstavitev, ki jih je izpolnil oziroma pripravil vsak udeleženec prve konference za svojo državo oziroma institucijo in katerih rezultate bomo najverjetneje kmalu lahko preverili na spletnih straneh združenja. Pričakujemo lahko informacije o organizaciji visokošolske geografije ter o drugih geografskih institucijah v posameznih državah Evrope, o ključnih geografskih periodičnih publikacijah, profesionalnih razvojnih programih na področju visokošolske geografije, evropskih aktivnostih, novih iniciativah in zanimivih projektih ter o razvojnih usmeritvah na področju raziskovalne in izobraževalne geografije v Evropi, o profesionalnih potrebah na področju visokošolske geografije, obstoječih specifičnih strokovnih znanj ipd. Poleg navedenega je združenje pridobilo infor-

macije o statusu geografije kot šolskega predmeta na posameznih nivojih geografskega izobraževanja – od osnovnega do visokošolskega; o pozitivnih izzivih in nevarnostih, s katerimi se sooča geografija kot znanstvena panoga in izobraževalni predmet; o obstoječih partnerstvih med evropskimi visokošolskimi institucijami; o mednarodnih razvojnih strategijah geografskih institucij in še in še.

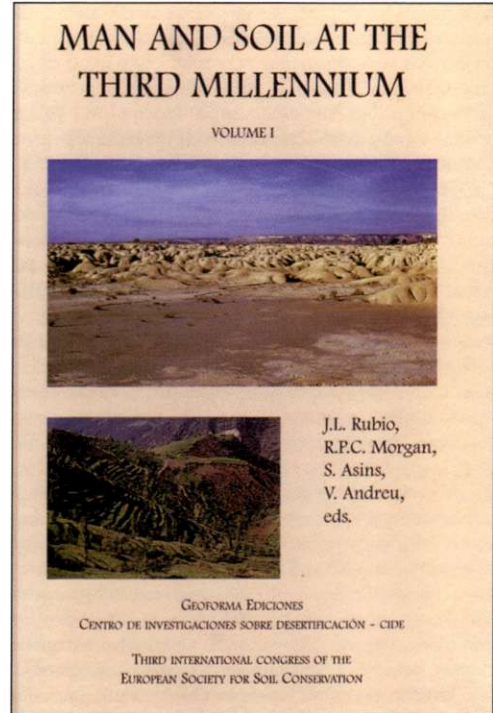
Kot se zmeraj bolj zavedamo, »Evropa« prinaša določene organizacijske in kakovostne izzive tudi raziskovalnemu in izobraževalnemu področju geografije – tako v smislu povečane konkurence med institucijami in posamezniki kot v smislu določenih prilagoditev na učinkovito funkcioniranje v novih političnih, gospodarskih in še kakšnih okvirih. HERODOT je prva vseevropska povezava na področju visokošolske geografije, ki skuša odgovarjati na omenjene izzive. Zeli jasno definirati ter v prihodnosti reševati probleme oziroma promovirati pozitivne vidike, s katerimi se na različnih področjih sooča geografija. HERODOT lahko pomeni pomemben in pozitiven korak v razvoju geografske stroke v Evropi.

MAN AND SOIL AT THE THIRD MILLENNIUM Ana Vovk Korže

Evropsko združenje za varovanje prsti (ESSC – European Society for soil Conservation) je leta 2000 organiziralo mednarodni kongres z naslovom Človek in prsti v tretjem tisočletju. Kongres je potekal v Valenciji v Španiji od 28. marca do 1. aprila v razkošnem Muzeju princa Filipa (Museo de las Ciencias Príncipe Felipe, Ciudad de las Artes y las Ciencias). Po dveh letih je izšel obsežen zbornik v dveh delih z 2223 stranmi. Izdala ga je ESSC v Španiji (Geoforma Ediciones, Centro de Investigaciones sobre Desertificación, Logroño, 2002), njegovi uredniki pa so bili J. L. Rubio, R. P. C. Morgan, S. Asins in V. Andreu.

ESSC štirikrat letno izdaja publikacijo Newsletter in v njej objavlja prispevke o različnih vidikih varovanja prsti. Združenje so ustanovili leta 1988 (člani so tudi iz vrst slovenskih geografov). Prizadeva si posredovati rezultate raziskav o degradaciji, eroziji in varovanju prsti širši javnosti, informirati javnost o pomembnih vprašanjih varovanja prsti ter sodelovati z institucijami in osebami, ki se praktično ukvarjajo z varovanjem prsti. Domača stran ESSC je <http://www.zalf.de/essc/esscnew.htm>. Na njej najdemo številne informacije o kongresih in konferencah, ki jih združenje organizira.

Na mednarodnem kongresu Človek in prsti v tretjem tisočletju so bili glavni poudarki na spoznanjih, da so prsti, tako kot voda in zrak, pomemben naravni vir in jih je potrebno z vidika trajnostnega razvoja

varovati, kar je zapisano v vseh evropskih nacionalnih dokumentih.

Vsebinsko so prispevki, ki so objavljeni v dveh zbornikih, združeni v naslednjih deset sklopov:

1. Prsti in znanost
2. Prsti in kroženje vode
3. Povezave med biodiverzitetjo, klimatskimi spremembami in prstmi
4. Tradicionalni sistemi varovanja prsti in vode
5. Indikatorji prsti
6. Funkcije prsti in njihova kvaliteta
7. Procesi dezertifikacije in degradacije prsti
8. Kontaminacija prsti
9. Nove tehnologije in dognanja o prsteh
10. Varovanje prsti.

Vsebinski sklopi se po obsegu prispevkov, ki jih vsebujejo, zelo razlikujejo. Najobsežnejši je 7. vsebinski sklop, kjer najdemo prispevke o dezertifikaciji in degradaciji v širšem mediteranskem območju (države Severne Afrike ter Južne in Srednje Evrope). Večina prispevkov temelji na regionalnih analizah, kjer na primer države oziroma dela države predstavljajo zlasti probleme degradacije prsti. V ospredju so problemi erozije prsti zaradi klimatskih značilnosti ter problemov salinizacije. Zanimivi so tudi metodološki prispevki z modeli o poteku erozije, predstavljene pa so tudi banke podatkov, potrebne za spremljanje in načrtovanje poteka erozije prsti z uporabo GIS tehnologije.

V zborniku Človek in prst v tretjem tisočletju je moč-
 na v ospredju interdisciplinarni pristop. Ekološki vidik
 je prisoten v vseh prispevkih, v večini od njih pa kar
 izstopa. Poglobljene analize se nanašajo na ekonom-
 ski pomen prsti, na njihovo biološko vlogo ter na nji-
 hovo varovanje z vidika trajnostnega razvoja. Za
 geografsko stroko je poznavanje novih dejstev o pr-
 steh pomembno zato, ker se v Sloveniji prsti še vedno
 obravnavajo kot manj pomemben pokrajinski ele-
 ment. To lahko dokažemo tako na področju šolske geo-
 grafije, kjer je prstem namenjenih veliko manj ur kot
 na primer podnebju, kakor tudi na področju znanstve-
 ne geografije, kjer na primer pri študijah ranljivosti oko-
 lja izdelovalci le-teh prsti skoraj ne upoštevajo.
 Prebiranje prispevkov, ki so zbrani v zborniku Človek
 in prsti, pa vendarle kaže, da izkušnje afriških, azijskih,
 ameriških in evropskih raziskav poudarjajo po-
 trebo po interdisciplinarni obravnavi prsti. Tu pa ima
 geografska stroka pomembno mesto.

**ZNANSTVENI SEMINAR O KURIKULARNI
 PRENOVI GEOGRAFSKEGA
 IZOBRAŽEVANJA, BANSKÁ BYSTRICA,
 SLOVAŠKA, 9. IN 10. APRIL 2003**
Ana Vovk Korže

Znanstveni seminar o kurikularni prenovi geograf-
 skega izobraževanja v Banski Bystrici na Slovaškem
 je bil namenjen pretresu visokošolskih programov
 geografije v evropskih državah. Seminar je organizirala
 Fakulteta prirodnih ved Univerze Mateja Bela v Banski
 Bystrici, in sicer Katedra za geografijo.

Odgovorna organizatorica posveta dr. Katarina
 Čizmarova je povabila geografe predvsem iz srednje-
 in vzhodnoevropskih držav. Med cilje seminarja je zapi-
 sala, da je temeljno poslanstvo posveta formulirati
 glavne teze vsebinske usmeritve v geografskem izobra-
 ževanju, pregledati predmetnike, predstaviti izsledke
 znanstveno-raziskovalnega dela na področju poučeva-
 nja geografije, izmenjati izkušnje med didaktiki geogra-
 fije in akademskimi sferami ter razširiti mednarodne
 in notranje stike med geografskimi oddelki. Osrednja
 problematika se je nanašala na pristope k standardi-
 zaciji geografskega izobraževanja, ki so jih predstavili
 udeleženci iz povabljenih držav.

V predstavljenih prispevkih, ki bodo v celoti objav-
 ljeni na CD-ju, so avtorji poudarjali pristope in rezultate
 sprememb v geografskem izobraževanju. Slovaška,
 Češka in Romunija so pred dvema letoma začele
 z uvajanjem standardov v geografskem izobraževanju,
 ki so poenoteni s standardi zahodnoevropskih držav.
 Gre za upoštevanje priporočil o vsebinski in metodo-
 loški zasnovi poučevanja geografije. Naslovi prispev-
 kov, kot npr. Kurikularna transformacija na Češkem,
 Novi pristopi pri vsebinski standardizaciji geografskega

izobraževanja in Učenci v kurikularni transformaciji,
 kažejo na pomembnost prenove učnih programov.
 Zanimive so bile predstavitve sprememb pri študiju geo-
 grafije v drugih državah, poleg Slovaške tudi v Romu-
 niji, na Češkem in na Švedskem.

Na posvetu so predstavili tudi rezultate šolskih
 projektov. Med drugim so preučevali projektno metodo
 v geografskem izobraževanju. Predstavili so primere
 za mesti Košice in Nitro. Presenetili so s predstavitvijo
 uporabe geoinformacijske tehnologije, govorili pa so
 tudi o medpredmetnih povezavah, o elektronskih učbe-
 niki in o reformi mature na Slovaškem.

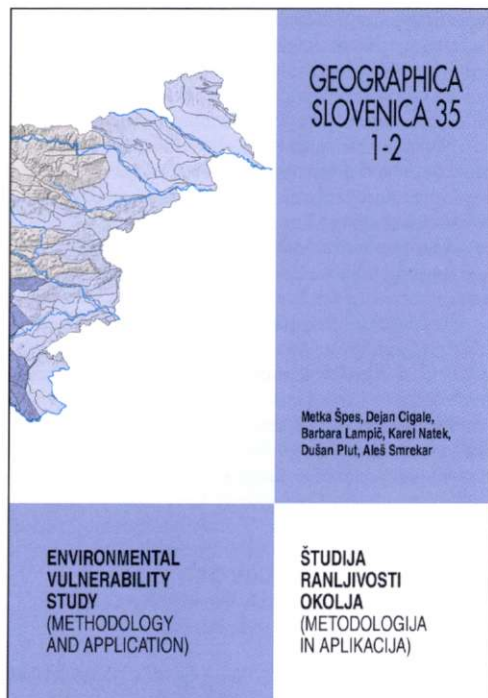
V okviru prikaza znanja dijakov na Slovaškem je
 bila kot zanimivost omenjena Slovenija kot država,
 o kateri se dijaki na Slovaškem radi učijo in jo dobro
 poznajo.

Nekako grenko je spoznanje, da prenova geograf-
 skega izobraževanja na visokošolski stopnji v Sloveniji
 poteka zelo počasi in da je šele na začetku.

**ŠTUDIJA RANLIVOSTI OKOLJA
 (METODOLOGIJA IN APLIKACIJA)**
Ana Vovk Korže

V zadnji, 35. številki Geographice Slovenice, ki
 je izšla pri Založbi ZRC, so v zvezku z naslovom Štu-
 dija ranljivosti okolja (metodologija in aplikacija) ob-
 javljeni rezultati večletnega raziskovalnega dela na
 področju metodologije študije ranljivosti okolja, kar po-
 meni velik prispevek k osvetlitvi in javni predstavitvi šte-
 vilnih teoretičnih in praktičnih spoznanj, ki so rezultat
 večletnega raziskovalnega in strokovnega dela. Avtor-
 ji študije (Metka Špes, Dejan Cigale, Barbara Lampič,
 Karel Natek, Dušan Plut, Aleš Šmrekar) so se, skupaj
 z več drugimi sodelavci, od leta 1994 ukvarjali z ob-
 likovanjem geografskih kriterijev, ki so relevantni pri
 oceni ranljivosti okolja za potrebe načrtovanja pose-
 gov v prostor. Ob upoštevanju zakonskih določil
 (Zakon o varstvu okolja iz leta 1993) in Agende 21
 so prvi preizkušali teoretično metodologijo tudi v prak-
 si na primerih študij ranljivosti okolja, ki so jih priprav-
 ljali za občine Novo mesto, Škofja Loka, Koper ter
 Ormož, Ljutomer in Ptuj (Spodnje Podravje s Prekijo).
 Ker je tovrstna problematika zelo široka in komplek-
 sni, je bilo potrebno vselej upoštevati specifičnost
 obravnavanega območja in na novo definirati relevant-
 ne kriterije, ki so jih upoštevali pri določanju ocene skup-
 ne ranljivosti okolja in posameznih pokrajinskega
 sestavin.

V Geographici Slovenici 35/1-2 je objavljena me-
 todologija izdelave študije ranljivosti okolja kakor tudi
 konkretni rezultati študij na primeru občine Koper (ker
 je bila ta študija zadnja, torej najnovejša, pri kateri
 so sodelovali navedeni avtorji) in pokrajinskih tipov
 v Sloveniji.

V prvem poglavju Študije ranljivosti okolja so predstavljena metodološka izhodišča za izdelavo takih študij. Avtorji so zapisali, da so študije ranljivosti okolja eden pomembnejših z zakonom določenih instrumentov preventivnega varovanja okolja, njihov namen in cilj pa opredelujeta 51. in 52. člen Zakona o varstvu okolja, ki predvidevata pripravo tovrstnih raziskav za ozemlje celotne države in prav tako tudi za občine ali skupine manjših lokalnih skupnosti. Študije so strokovna podlaga za načrtovanje sonaravnega razvoja. Zakon o varstvu okolja je predvideval ekosistemsko členitev prostora, kar je zahtevalo od avtorjev izdelavo posebne »regionalizacije« Slovenije po ekosistemskih prvinah. Nastala je posebna pokrajinsko-ekološka členitev Slovenije s 60 pokrajinskoekološkimi enotami in 223 pokrajinskoekološkimi podenotami. Ta delitev je bila zaradi upoštevanja naravnih in družbenih dejavnikov nadomestek z zakonom predpisane ekosistemske členitve. Za celotno ozemlje Slovenije so na osnovi pokrajinskoekoloških enot določili 14 pokrajinskoekoloških tipov (skupaj z morjem v Tržaškem zalivu), ki izkazujejo skupne značilnosti tudi v primeru prostorsko oddaljenih delov ozemlja. Na osnovi ekosistemske členitve so bili določeni kriteriji za količinsko in kakovostno analizo okolja, za oceno regeneracijskih in nevtralizacijskih sposobnosti okolja, doseženo stopnjo obremenitve okolja ter oceno ranljivosti pokrajinskoekoloških enot in njihovih sestavin, podan pa je

bil tudi predlog stopnje varovanja okolja pred obremenitvami. Posebnost in drugačnost geografskega pristopa pri izdelavi študij ranljivosti okolja je bilo izhodišče v prostoru in njegovih naravnih in družbenih značilnostih, ki so temelj za določanje ranljivosti okolja.

V tem pa se razlikuje od drugega pristopa, ki so ga razvili na Biotehniški fakulteti. Njihova metodologija izhaja iz določenega posega, stopnja ranljivosti okolja pa je zato odvisna od značilnosti posega, torej velikosti ali intenzivnosti, in ne od značilnosti oziroma kakovosti okolja. Tu se takoj odpira vprašanje, ali je lahko poseg oziroma posledica določenih dejavnosti (kmetijstva, prometa, industrije, turizma, poselitve) osnova za študijo ranljivosti okolja. Ker je prostor z naravnimi in družbenimi prvinami osnova, kjer se izvajajo dejavnosti, je potrebno upoštevati tudi njega. Žal geografi nismo bili dovolj glasni pri zagovarjanju podobnih stališč.

Posebej zanimivi so kazalci in kriteriji, ki so jih avtorji Študije ranljivosti okolja uporabljali pri oceni pokrajinske ranljivosti za pokrajinskoekološke enote in za pokrajinskoekološke tipe. Številne študije, ki so jih opravili na vzorčnih območjih, so pokazale, da je koristno uporabiti tudi t. i. skupne kazalce obremenjenosti okolja (gostota poselitve, gostota delovnih mest, prometna obremenjenost, delež gozdnih površin). Prvi trije kazalci kažejo na najpomembnejše vire okoljskih obremenitev, delež gozda pa je kazalec manj obremenjenega okolja.

Nato sledi izbor kriterijev za oceno ranljivosti po posameznih sestavinah okolja, in sicer za relief, prsti, vodo in zrak.

Pri posamezni sestavini so najprej vrednoteni fizičnogeografski kazalci. Iz tega vrednotenja izhaja ocena regeneracijskih in nevtralizacijskih sposobnosti okolja. Nato so vrednoteni družbenogeografski kazalci, iz tega vrednotenja pa izhaja ocena dosežene stopnje obremenjenosti okolja. Na koncu sledi ocena skupne ranljivosti okolja, ki upošteva oceno regeneracijskih in nevtralizacijskih sposobnosti okolja ter dosežene stopnje obremenitve okolja.

Vsebinska študija ranljivosti okolja je v zaključnem delu nekoliko preveč teoretična. Številne raziskave, ki so bile opravljene na konkretnih območjih po Sloveniji, so pokazale, da manjka le še zadnja stopnja, to je navezava ranljivosti okolja na dejavnosti. Zato bi bilo izredno koristno, da bi avtorji vnaprej razmišljali o neposredni uporabni vrednosti študij ranljivosti okolja in dodali posledice, ki se pokažejo pri vplivih posameznih dejavnosti na okolje. Za načrtovalce bi bil dragocen podatek, kaj pomeni visoka stopnja ranljivosti npr. prsti, če se načrtuje preko določenega območja nova cestna povezava in kaj, če se prav tam načrtujejo njivske površine; torej, kako se ranljivost okolja kaže pri konkretnih dejavnostih. Ta zaključni del bi bil le pika na i obsežnim študijam, ki so bile pripravljene v preteklih letih.

Zelo pohvalno je, da se je skupina avtorjev lotila novega problema v geografiji in s tem odprla še en vidik raziskovalne in uporabne pomembnosti geografije. Upamo, da bodo z objavo svojih rezultatov uspeli prepričati nasprotno misleče, da je vendarle okolje temeljni okvir, v katerem ugotavljamo njegovo ranljivost. Želimo pa tudi, da bi pri tovrstnih problemih, ki se dotikajo tudi bistva naše stroke, geografi zavzeli skupno stališče in ga potem zagovarjali. Dejstvo je, da se bomo morali za lokalno okolje kakor tudi za probleme okolja na občinski ravni zavzemati predvsem sami in da tu ne moremo računati le na priporočila Evropske unije.

DOPRINOS PROF. LUDVIKA OLASA K RAZVOJU SLOVENSKE ŠOLSKE GEOGRAFIJE

Karmen Kolenc - Kolnik

Profesorja Ludvika Olasa uvrščamo ob dr. M. Zgoniku in dr. J. Medvedu med utemeljitelje moderne šolske geografije na Slovenskem.

Svoje prvo delovno mesto je nastopil na osnovni šoli v Puconcih, nadaljeval pa na Srednji kmetijski šoli v Rakičanu in Ekonomski srednji šoli v Murski Soboti. To ni bilo le obdobje nabiranja pedagoških izkušenj, temveč obdobje njegovega intenzivnega iskanja povezav med geografsko teorijo in prakso, med geografskim raziskovanjem in aplikacijo geografskih dognanj tako za izobraževalne kot tudi druge družbene potrebe.

Prav povezovanje raziskovalnega in izobraževalnega dela je bilo središče razmišljanja in delovanja prof. Olasa vse življenje.

Za nekaj let je prekinil pedagoško delo in kot analitik služboval na Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti in kot ravnatelj vodil tamkajšnjo Pokrajinsko in študijsko knjižnico. Nato pa se je septembra 1975 odzval na povabilo Pedagoške akademije v Mariboru, kjer je vse do upokojitve junija 1990 kot višji predavatelj predaval na Oddelku za geografijo Metodiko geografije in Izbrana poglavja iz spoznavanja družbe – geografija na oddelku za razredni pouk.

Njegove bogate izkušnje, pridobljene tako na osnovni poučevanju na osnovnošolski kot srednješolski stopnji ter sledenje potreb modernizacije pouka geografije se odražajo v njegovem delu s študenti. Bil je priljubljen predavatelj in mentor študentom na njihovih prvih negotovih učnih nastopih in pedagoški praksi ali pa pri mentorstvu diplomskih nalog.

Dober pedagoški zgled pa so študentje dobivali tudi na številnih študijskih ekskurzijah, ki jih je organiziral in vodil. Med drugim je soorganiziral in vodil program raziskovalnega dela za geografe na raziskovalnem taboru Energija, energetska kriza, okolje in šola

(1988) in, če omenimo eno zadnjih ekskurzij, kjer je sodeloval kot soavtor, strokovno ekskurzijo v Potrno, na avstrijsko Štajersko.

Že od ustanovitve gibanja Znanost mladini je sodeloval tako pri organizaciji kot izvedbi številnih mladinskih taborov v severovzhodni Sloveniji in na narodnostno mešanih območjih z obeh strani slovensko-madžarske meje. Kot dober poznavalec socialno-ekonomskih razmer podeželja severovzhodne Slovenije in obmejnih narodnostno mešanih območij je vodil številne ekskurzije domačih in tujih študentov ter profesorjev, saj je sodil med začetnike poglobljenih geografskih terenskih študij Pomurja in Porabja.

Znanstveno-raziskovalnemu delu se je posvetil sočasno z zaključkom svojega uspešnega diplomskega dela. Raziskoval je tako na področju regionalne geografije severovzhodne Slovenije kot tudi na področju pedagoškega dela. Med pomembnejše prispevke razvoja slovenske didaktike geografije lahko uvrščamo njegove objave s področja modernizacije pouka geografije: Aktivizacija učencev s pomočjo različnih oblik pri pouku geografije v osnovni šoli (1986), Metodični prispevki za uspešnejše vzgojno-izobraževalno delo (1986), Dodatni pouk pri geografiji (1987), Gospodarska geografija v učnih programih osnovnih šol (1989) in Geografska terminologija pri predmetu SD (1989).

Na osnovi preučevanih tem je koncipiral in v soavtorstvu s F. Maričem napisal enega sodobnejših in najpogostejše ponatisnjenih učbenikov za pouk zemljepisa v osnovni šoli prejšnjega stoletja, to je Zemljepis za 7. razred osnovne šole, ki je po svoji izdaji leta 1986 (MK) v naslednjih enajstih letih doživel osem ponatisov s popravki in dopolnitvami. Samemu učbeniku sta s sodelavcem dodala še zbirki diapozitivov in prosojnic (DZS, 1988), ki so skupaj z izdanimi metodičnimi navodili (DZS, 1988) tvorili enega prvih zametkov sodobnih didaktičnih kompletov za poučevanje zemljepisa pri nas.

Kot dober poznavalec madžarskega jezika in tudi vodja Katedre za geografijo in Katedre za metodiko geografije je bil pomemben člen pri sodelovanju Pedagoške akademije in kasneje Pedagoške fakultete z Visoko učiteljsko šolo v Szombathelyu. To se je odražalo tako v njegovih strokovnih objavah s področja preučevanja geografskih pojmov pri dvojezičnem pouku (1988) ali pa v okviru njegovega prevajalskega dela pri izdaji znanstvenega zbornika ob 10. obletnici sodelovanja obeh predhodno omenjenih ustanov. V sodelovanju z madžarskim kolegom J. Pirisijem je prevedel in za potrebe naše osnovne šole priredil delovna zvezka za Spoznavanje okolja v prvem in drugem razredu (1986).

Leta 1963 je bil prof. Olas imenovan za zunanjega sodelavca Inštituta za geografijo Univerze v Ljubljani in je večino svojega dela namenil raziskovalnim programom s področja regionalnih študij manj razvitih

območij severovzhodne Slovenije. S sodelavci se je lotil tudi dveh vsebinsko bolj pedagoško zasnovanih raziskav, v katerih so preučevali mrežo šol v občini Lendava (1981) ter metodologijo in probleme načrtovanja šolske mreže v Prekmurju (1982).

Profesor Ludvik Olas je na Katedri za metodiko geografije (danes didaktika geografije) nasledil dr. Mavricija Zgonika, katerega delo ni le nadaljeval, temveč zelo učinkovito tudi nadgrajeval in tako doprinesel, da je danes Oddelek za geografijo Pedagoške fakultete v Mariboru prepoznaven doma in v tujini kot dobro izobraževalno in raziskovalno izhodišče učiteljev geografije. Za svoje strokovno in predano pedagoško delo je pokojni Ludvik Olas prejel številna priznanja: Zlato plaketo Pedagoške fakultete Maribor, Srebrno plaketo Univerze v Mariboru, Ilesičevo priznanje ZGDS za pomemben prispevek pri izobraževanju in uveljavitvi geografije na Slovenskem in najvišje priznanje Društva učiteljev geografije Slovenije Priznanje Blaža Kocena za življenjsko delo na področju šolske geografije, če omenimo le tista za pedagoške zasluge.

Res je, decembra 2002 smo se poslovili od prof. Olasa, toda njegovo raziskovalno delo in pedagoški zgled bosta še dolgo prisotna v delu njegovih učencev, danes pomembnih in uglednih strokovnjakov z različnih področij geografskega izobraževanja in raziskovanja.

Spoštovani naročniki!

Spremembe naročniških razmerij (prijave, odjave) sporočite upravniku revije na naslov: Damir Josipovič, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Gosposka ulica 13, Ljubljana, e-naslov: damir.josipovic@guest.arnes.si. Veljati pričnejo s 1. januarjem naslednjega leta, razen za šole, pri katerih se spremembe lahko upoštevajo tudi s pričetkom novega šolskega oziroma študijskega leta. Prosimo tudi, da sporočite morebitne spremembe naslova.

Damir Josipovič

SODELAVCEM GEOGRAFSKEGA OBZORNIKA

Geografski obzornik je revija, namenjena popularizaciji geografije. V njem so objavljeni prispevki s področja geografije in sorodnih ved, zato naj članki tematsko sodijo v ta okvir. Napisani naj bodo strokovno, vendar v dovolj poljudnem jeziku. Dobrodošli so prispevki, ki povzemajo rezultate raziskovalnega dela, prispevki s področja izobraževanja, regionalnogeografski prispevki ter poročila o dejavnostih društev, strokovnih srečanjih in strokovni literaturi.

V želji po čim bolj uspešnem sodelovanju vsem dosedanjim in prihodnjim sodelavcem revije na kratko predstavljamo temeljna tehnična navodila.

- Prispevki naj bodo oddani na papirju (natisnjeno besedilo v enem izvodu) in v digitalni obliki (disketa, pripeta datoteka v elektronski pošti ipd.). To velja tako za besedilo kot za grafične priloge (z izjemo fotografij). Priporočeni formati so DOC za besedila, CDR za karte ali sheme ter XLS za grafikone.
- Dolžina daljših strokovnih prispevkov naj ne presega 15.000 znakov, dolžina poročil, prikazov in podobnih sestavkov pa naj se omeji na največ 5000 znakov.
- Slikovne priloge (fotografije, grafikon, karte) naj bodo opremljene z ustreznimi dolgimi podnapisi oziroma naslovi.
- Pri oblikovanju preglednic, grafikonov in kart upoštevajte format revije. Izogibajte se prevelikim slikovnim in tabelarnim prilogam.
- Obvezne sestavine daljših strokovnih prispevkov so izvleček, ključne besede ter uporabljena literatura oziroma viri.
- Obseg izvlečka naj bo med 300 in 500 znakov skupaj s presledki.
- Citiranje in seznam literature naj bosta skladna s standardi te revije.
- Avtorji naj ne pozabijo dodati osnovnih podatkov o sebi (izobrazba in naziv, naslov, elektronski naslov, telefon ipd.).

Za konec vas v imenu uredniškega odbora vabim k sodelovanju in upam, da se boste vabilu čim bolj množično odzvali.

Dejan Cigale

GEOGRAFSKI OBZORNIK 2002, LETNIK 49 – PREGLED OBJAVLJENIH PRISPEVKOV

Št. 1

Jurij Senegačnik: Cape Town	3
Blaž Komac in Matija Zorn: Recentni pobočni procesi v Zgornjem Posočju	10
Dejan Cigale: Indijansko prebivalstvo v Argentini	18
Janja Turk: Diplomanti Oddelka za geografijo Filozofske Fakultete Univerze v Ljubljani v letu 2001	26
Staša Mesec: Peti tabor Društva mladih geografov Slovenije: Beneška Slovenija – Robidišče 2001	28
Natalija Špeh: Zbornik Velenje, 2001	29

Št. 2

Jurij Kunaver: Koloradska planota in kanjonske pokrajine jugovzhodnega Utaha	3
Saška Štraus: Suša v Prekmurju leta 2000	9
Ana Vovk Korže: Možnosti raziskovanja prsti v geografiji	14
Igor Fabjan: Madeira – otok večne pomladi	21
Eva Konečnik: Podiplomski študij oddelkov za geografijo od leta 1997 do leta 2001	28
Dejavnosti Ljubljanskega geografskega društva jeseni 2002	30

Št. 3

Jurij Kunaver: Naravni parki in naravne znamenitosti v zgornjem toku rek Kolorado, Green River in San Juan	3
Andrej Grmovšek: Manj znane reliefne oblike v stenah Kraškega roba	12
Blaž Barborič: Vodni viri ter vodovarstvena območja Zasavja	18
Simon Kušar: Mednarodni medinštitutski geografski seminar »Priložnosti in možnosti regionalnih struktur na poti k združeni Evropi« (Ljubljana, 12.–13. april 2002)	24
Katja Vintar: Mednarodni medoddelčni geografski seminar (Pazin, 5. in 6. april 2002)	24
Milan Natek: Dobitniki Melikovih priznanj v letu 2002	26
Milan Natek: Stanovska priznanja v letu 2002	27
Matija Zorn: Leksikon Geografija	28
Drago Kladnik: Analiza površja Slovenije s stometrskim digitalnim modelom reliefa	29
Simon Kušar: Spomladanske ekskurzije Ljubljanskega geografskega društva 2002	30
Monika Benkovič: Geografski večeri LGD spomladi 2002	31

Št. 4

Nataša Ravbar: Fengcong, fenglin in shilin	3
Mimi Urbanc: Zanzibar – otok sužnjeva in začimb	9
Peter Frantar: Velika jezera	15
Tatjana Resnik Planinc: EUROGEO 2002	23
Simon Kušar: Mednarodni medinštitutski geografski seminar: Prihodnost mest (Frankfurt am Main, 22.–25. oktober 2002)	24
Katja Vintar: 1. športne igre geografov (Velenje, 15. junij 2002)	25
Simon Kušar: Jesenske ekskurzije Ljubljanskega geografskega društva leta 2002	27
Janja Turk: Diplomanti Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v letu 2002	29

GO 2003, št. 1

IGOR FABJAN

Singapur – sodobno mesto in istoimenska država

ANDREJA GUMILAR

Korzika – gorati sredozemski otok

KLEMEN PRAH

Fenofaza brstenja kot pokazatelj podnebnih značilnosti pokrajine

